

VILNIAUS UNIVERSITETO TEISĖS FAKULTETO METODINIAI KURSINIŲ IR BAIGIAMŲJŲ MAGISTRO DARBŲ RENGIMO NURODYMAI

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vilniaus universiteto (toliau – Universitetas) Teisės fakulteto metodiniai kursinių (toliau – kursiniai darbai) ir baigiamųjų magistro darbų (toliau – magistro darbai) rengimo nurodymai (toliau – Metodiniai nurodymai) nustato kursinių ir magistro darbų (toliau bendrai – rašto darbas) rengimo, gynimo, vertinimo ir kaupimo reikalavimus bei procedūras. Šie Metodiniai nurodymai taikomi visų Universiteto Teisės fakulteto studijų programų studentams.
2. Metodiniai nurodymai parengti vadovaujantis Vilniaus universiteto studijų nuostatais (patvirtinti Vilniaus universiteto senato 2024 m. gegužės 21 d. nutarimu Nr. SPN-37), Vilniaus universiteto studijuojančiųjų rašto darbų rengimo, gynimo ir kaupimo nuostatais (patvirtinti Vilniaus universiteto senato 2024 m. gegužės 21 d. nutarimu Nr. SPN-44) (toliau – Nuostatai), Rašto darbų administravimo Vilniaus universiteto studijų informacinėje sistemoje tvarkos aprašu (patvirtinta Vilniaus universiteto Studijų prorektorius 2024 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. R-351).
3. Metodiniai nurodymai gali būti taikomi ir kitiems studijų metu rengiamiems rašto darbams (referatams, ataskaitoms, projektams ir pan.), konkrečius reikalavimus tokiems rašto darbams, jų rengimo ir vertinimo tvarką nustato dalyką, kurio metu rengiamas rašto darbas, koordinuojantis dėstytojas.

II SKYRIUS RAŠTO DARBO TEMOS PASIRINKIMAS IR TVIRTINIMAS

4. Rašto darbų temas siūlo dėstytojai arba mokslo darbuotojai (toliau – dėstytojai) atitinkamos Universiteto Teisės fakulteto katedros (toliau – katedros) vedėjo svarstymui.
5. Katedrų vedėjai, atsižvelgdami Universiteto Teisės fakulteto plėtojamų mokslinių tyrimų kryptis, dėstytojų vykdomus mokslinius tyrimus ir darbo krūvį konkrečiais studijų metais bei dalykų aprašus, formuoja kursinių ir magistro darbų temų sąrašus.
6. Magistro darbų temas katedros vedėjo teikimu tvirtina atitinkamas Studijų programos komitetas ne vėliau kaip likus 10 darbo dienų iki šių Metodinių nurodymų 7 punkte numatyto rašto darbų temų paskelbimo termino.
7. Rašto darbų temas skelbiamos Vilniaus universiteto studijų informacinėje sistemoje (toliau – VUSIS) ne vėliau kaip:
 - 7.1. iki birželio 1 d. rudens semestre rengiamiems vientisųjų studijų kursiniams darbams;
 - 7.2. iki sausio 5 d. pavasario semestre rengiamiems vientisųjų studijų kursiniams darbams;
 - 7.3. iki birželio 1 d. vientisųjų studijų pavasario semestrą ginamiems magistro darbams;
 - 7.4. iki kovo 1 d. magistrantūros studijų rudens semestrą ginamiems magistro darbams.
8. Rašto darbo temą kiekvienas studentas renka per VUSIS:
 - 8.1. ne anksčiau kaip 1 darbo dieną nuo temų paskelbimo ir ne vėliau kaip iki birželio 20 d. rudens semestre rengiamiems vientisųjų studijų kursiniams darbams, ir iki rugsėjo 15 d. rudens semestre

- rengiamiems vientisųjų studijų kursiniams darbams, jeigu studentas yra atnaujinęs studijas arba rengia kursinį darbą kaip klausytojas;
- 8.2. ne anksčiau kaip 1 darbo dieną nuo temų paskelbimo ir ne vėliau kaip iki sausio 20 d. pavasario semestre rengiamiems vientisųjų studijų kursiniams darbams, ir iki vasario 15 d. pavasario semestre rengiamiems vientisųjų studijų kursiniams darbams, jeigu studentas yra atnaujinęs studijas arba rengia kursinį darbą kaip klausytojas;
- 8.3. ne anksčiau kaip po 10 darbo dienų nuo temų paskelbimo ir ne vėliau kaip iki birželio 30 d. vientisųjų studijų pavasario semestrą ginamiems magistro darbams, ir iki vasario 15 d. vientisųjų studijų pavasario semestrą ginamiems magistro darbams, jeigu studentas yra atnaujinęs studijas;
- 8.4. ne anksčiau kaip po 10 darbo dienų nuo temų paskelbimo ir ne vėliau kaip iki kovo 30 d. magistrantūros studijų rudens semestrą ginamiems magistro darbams, ir rugsėjo 15 d. magistrantūros studijų rudens semestrą ginamiems magistro darbams, jeigu studentas yra atnaujinęs studijas.
9. Nepasirinkus rašto darbo temos iki Metodinių nurodymų 8 punkte numatyto termino, studentas gali elektroniniu paštu per Studijų skyrių pateikti motyvuotą prašymą katedros vedėjui dėl leidimo rengti rašto darbą, nurodydamas rašto darbo temą ir svarbias priežastis, dėl kurių laiku nebuvo pasirinkta rašto darbo tema. Prašyme turi būti nurodomas studento siūlomas rašto darbo vadovas (toliau – Vadovas) ir jo sutikimas vadovauti šio studento rašto darbui, patvirtintas kvalifikuotu elektroniniu parašu arba įrašu „Sutinku vadovauti; vardas, pavardė, data, parašas“. Katedros vedėjas priima sprendimą dėl leidimo rengti rašto darbą per 5 darbo dienas nuo prašymo gavimo, apie kurį studentas informuojamas Universiteto suteiktu elektroninio pašto adresu.
10. Rašto darbą ta pačia tema gali rašyti ne daugiau kaip vienas vientisųjų nuolatinių studijų dieniniu tvarkaraščiu ir vienas vientisųjų nuolatinių studijų sesijiniu tvarkaraščiu studijuojantis studentas. Magistro darbas ta pačia tema taip pat gali rengiamas tuo atveju, kai Metodinių nurodymų 51 punkte numatyta tvarka studijas atnaujinęs studentas išsaugo anksčiau rengto magistro darbo temą. Kitais atvejais rašto darbas ta pačia tema negali būti rengiamas.
11. Rašto darbų Vadovus skiria atitinkamų katedrų vedėjai. Katedrų vedėjų paskirti rašto darbų Vadovai ir studentų pasirinktos temos tvirtinami Universiteto Teisės fakulteto dekanu (toliau – Dekanas) įsakymu. Informacija apie tai skelbiama VUSIS ne vėliau kaip:
- 11.1. iki rugsėjo 1 d. rudens semestrą rengiamiems vientisųjų studijų kursiniams darbams, ir iki rugsėjo 25 d. rudens semestrą rengiamiems vientisųjų studijų kursiniams darbams, jeigu studentas yra atnaujinęs studijas arba rengia kursinį darbą kaip klausytojas;
- 11.2. iki vasario 4 d. pavasario semestre rengiamiems vientisųjų studijų kursiniams darbams, ir iki vasario 25 d. pavasario semestre rengiamiems vientisųjų studijų kursiniams darbams, jeigu studentas yra atnaujinęs studijas arba rengia kursinį darbą kaip klausytojas;
- 11.3. iki rugsėjo 1 d. vientisųjų studijų pavasario semestrą ginamiems magistro darbams, ir iki vasario 25 d. vientisųjų studijų pavasario semestrą ginamiems magistro darbams, jeigu studentas yra atnaujinęs studijas;
- 11.4. iki balandžio 15 d. magistrantūros studijų rudens semestrą ginamiems magistro darbams, ir iki rugsėjo 25 d. magistrantūros studijų rudens semestrą ginamiems magistro darbams, jeigu studentas yra atnaujinęs studijas.
12. Studentas gali pats siūlyti rašto darbo temą, elektroniniu paštu per Studijų skyrių pateikdamas motyvuotą prašymą katedros vedėjui. Prašyme turi būti galimo Vadovo sutikimas vadovauti rašto darbui, patvirtintas kvalifikuotu elektroniniu parašu arba įrašu „Sutinku vadovauti; vardas, pavardė, data, parašas“. Prašymas turi būti pateiktas semestro metu Metodinių nurodymų 8 punkte numatytais terminais. Katedros vedėjas priima sprendimą dėl pritarimo rengti kursinį darbą arba magistro darbą pasiūlyta tema per 5 darbo dienas nuo prašymo gavimo. Magistro darbo atveju, jeigu katedros vedėjas pritaria magistro darbo rengimui pasiūlyta tema, prašymas papildomai svarstomas ir pasiūlyta tema tvirtinama Studijų programos komitete. Apie priimtą katedros vedėjo ir (ar) Studijų programos komiteto sprendimą studentas informuojamas Universiteto suteiktu elektroninio pašto adresu. Katedros vedėjui nepritarus studento pasiūlytai temai arba Studijų programos komitetui nepatvirtinus studento pasiūlytos temos, studentas turi rinktis temą iš katedrų dėstytojų pasiūlytų ir kitų studentų dar nepasirinktų temų.
13. Studentas iki rašto darbo įkėlimo į VUSIS dienos gali tikslinti rašto darbo temą elektroniniu paštu per Studijų skyrių pateikdamas motyvuotą prašymą katedros vedėjui. Prašyme turi būti Vadovo pritarimas

dėl temos tikslinimo, patvirtintas kvalifikuotu elektroniniu parašu arba įrašu „Pritariu; vardas, pavardė, data, parašas“. Katedros vedėjas priima sprendimą dėl rašto darbo temos tikslinimo per 5 darbo dienas nuo prašymo gavimo dienos. Apie katedros vedėjo sprendimą Studijų skyrius informuoja studentą Universiteto suteiktu elektroninio pašto adresu.

III SKYRIUS RAŠTO DARBO RENGIMAS

14. Rašto darbai rengiami ir vertinami vadovaujantis šias Metodiniais nurodymais, *inter alia*, Metodinių nurodymų priede numatytais Reikalavimais rašto darbų struktūrai ir apipavidalinimui bei dalykų „Kursinis darbas“ ir „Baigiamasis magistro darbas“ aprašais.
15. Studentas rašto darbą turi rengti sąžiningai ir savarankiškai, laikydamasis Vilniaus universiteto akademinės etikos kodekse, kituose teisės aktuose mokslinei veiklai keliamų akademinės etikos principų, Lietuvoje galiojančių autorių teises ir kitas intelektinės nuosavybės teises reguliuojančių įstatymų, Dirbtinio intelekto naudojimo Vilniaus universitete gairėse (patvirtinta Vilniaus universiteto senato 2024 m. birželio 18 d. nutarimu Nr. SPN-54) nustatytų reikalavimų.
16. Rašto darbas turi būti originalus, savarankiškas, kitų autorių naudojami darbai turi būti aiškiai įvardinti ir pažymėti.
17. Plagiatas yra griežtai draudžiamas. Plagiatui būdingi šie požymiai (Vilniaus universiteto akademinės etikos kodekso 19 punktas):
 - 17.1. asmuo, nurodydamas šaltinio, naudoja kitų asmenų, dirbtinio intelekto ar kitų panašaus pobūdžio technologinių priemonių pagalba sugeneruotas idėjas, iliustracinę medžiagą, ištraukas iš rašytinio ar nerašytinio (vaizdo, garso ar kt.) šaltinio, kitokią informaciją;
 - 17.2. asmuo savo vardu pateikia darbą, kuriame naudoja kito asmens parengto darbo, dirbtinio intelekto ir kitų panašaus pobūdžio technologinių priemonių pagalba sugeneruotus teiginius, nežymiai pakeisdamas žodžius ar sakinių struktūras, nurodydamas šaltinio arba jį nurodydamas netiksliai;
 - 17.3. asmuo pateikia kito asmens rašytą tekstą be citavimo ženklų arba kito pobūdžio išskyrimo;
 - 17.4. asmuo atlieka akademinį tiražavimą ir kitokius nesąžiningus veiksmus, dėl kurių yra pagrindas teigti, kad plagijavimo draudimas buvo pažeistas.
18. Rašto darbą rengiantis studentas privalo laikytis Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatyme nustatytų citavimo taisyklių:¹
 - 18.1. Leidžiama be autoriaus cituoti kūrinį, kuris teisėtai viešai paskelbtas, jeigu citavimas suderinamas su gerais papročiais (sąžininga praktika) ir jo mastas konkrečiu atveju pateisina citavimo tikslą;
 - 18.2. Citavimu laikomas trumpas kito kūrinio ištraukos (fragmento) išdėstymas atitinkantis citavimo paskirtį (šių Metodinių nurodymų 18.6 punktas);
 - 18.3. Citavimas yra teisėtas, jeigu rašto darbo išnašoje yra nurodomas šaltinis ir autoriaus toks vardas, koks pateikiamas cituojamame šaltinyje;
 - 18.4. Rašto darbe turi būti aiškiai parodoma, kad yra cituojamas kitas kūrinys, t. y. turi aiškiai matytis cituojamos dalies pradžia ir pabaiga. Pažymėtina, kad paprastai teisės srities rašto darbuose cituojami teiginiai kabutėmis nėra išskiriami. Niekada rašto darbuose kabutėmis neišskiriami tokie šaltiniai, kurie nėra saugomi autorių teisės (kaip antai, teisės aktai, teismų praktika ir kt.). Citata nebūtinai turi pasireikšti pažodiniu teksto perėmimu, kursinio ar magistro darbo autorius gali cituojamą kūrinio dalį perfrazuoti taip, kaip labiausiai tinka jo rengiamam rašto darbui, tačiau ir šiuo atveju perfrazuotas cituojamas tekstas turi būti aiškiai parodomas, kad nebūtų supainiojamos skirtingų autorių mintys.
 - 18.5. Cituojant užsienio kalba publikuotą tekstą, jis paprastai cituojamas išverstas į tą kalbą, kuria rašomas kursinis ar magistro darbas;
 - 18.6. Citavimo paskirtis – esamų pozicijų, minčių, pažiūrų apžvalga, vertinimas, kritika, polemika, arba apsikėitimas atskirų autorių mintimis. Citavimo paskirtis sąlygoja tai, kad citata turi būti įterpta į kitą kūrinį taip, kad bet kuriam kitam asmeniui būtų aišku, kad tai kito kūrinio dalis, o ne studento, kuris paėmė citatą, mintys. Citavimas turi atitikti sąžiningumo principą ir jo mastas neturi viršyti citavimo

¹ Parengta pagal: BIRŠTONAS, Ramūnas; LIAUKSMINAITĖ Jūratė; MIZARAS, Vytautas (2024). Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo komentaras. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, p. 184 – 186.

tikslo, t. y. rašto darbas neturi būti citatų rinkinys, sudarytas tik iš kitų autorių kūrinių ar jų dalių, nors ir tai nurodant (toks rašto darbas neatitiks jam keliamų savarankiškumo reikalavimų);

18.7. Cituoti galima tik viešai paskelbtus kūrinius, nesvarbu, koku būdu jie būtų paskelbti: išleisti, viešai atlikti, viešai paskelbti ar kitu būdu prieinami visuomenei. Kol kūrinys nėra viešai prieinamas visuomenei, jo cituoti rašto darbe negalima.

19. Rašto darbas rašomas taisyklinga lietuvių kalba. Rašto darbas gali būti rašomas užsienio kalba, jeigu studijų programa vykdoma ne lietuvių kalba arba Vadovas – užsienietis. Kitais atvejais studentas gali elektroniniu paštu per Studijų skyrių pateikti motyvuotą prašymą katedros vedėjui dėl darbo rašymo užsienio kalba. Prašyme turi būti Vadovo pritarimas dėl rašto darbo rengimo užsienio kalba, patvirtintas kvalifikuotu elektroniniu parašu arba įrašu „Pritariu; vardas, pavardė, data, parašas“. Katedros vedėjas priima sprendimą dėl darbo rašymo užsienio kalba per 5 darbo dienas nuo prašymo gavimo, apie kurį studentas informuojamas Universiteto suteiktu elektroninio pašto adresu.
20. Vadovas konsultuoja studentą rašto darbo rengimo metodiniais ir dalykiniais klausimais interneto svetainėje www.tf.vu.lt atitinkamos katedros polapyje paskelbtomis Vadovo priėmimo valandomis arba pagal atskirą abipusį susitarimą elektroniniu paštu suderintu kitu laiku ir formomis, pvz., Microsoft Teams platformoje.
21. VUSIS paskelbus Vadovus, studentas nedelsdamas turi susisiekti su rašto darbo Vadovu ir pradėti rengti rašto darbo planą:
 - 21.1. kursinio darbo plano parengimo ir suderinimo su Vadovu terminas sutariamas su Vadovu individualiai;
 - 21.2. vientisųjų studijų pavasario semestrą ginamo magistro darbo planas parengiamas ir suderinamas su Vadovu paprastai iki lapkričio 3 d.;
 - 21.3. magistrantūros studijų rudens semestrą ginamo magistro darbo planas parengiamas ir suderinamas su Vadovu paprastai iki birželio 1 d.;
 - 21.4. vientisųjų studijų ir magistrantūros studijų magistro darbo plano, studentui atnaujinus studijas, parengimo ir suderinimo su Vadovu terminas sutariamas su Vadovu individualiai.
22. Už atskirus rašto darbo rengimo etapus studentas atsiskaito Vadovo nustatyta tvarka ir terminais, o magistro darbo atveju taip pat ir dalyko „Magistro seminaras“ metu.
23. Studentas gali elektroniniu paštu per Studijų skyrių pateikti motyvuotą prašymą katedros vedėjui dėl rašto darbo Vadovo pakeitimo nurodydamas svarbias to priežastis. Katedros vedėjas priima sprendimą dėl Vadovo pakeitimo per 5 darbo dienas nuo prašymo gavimo, apie kurį studentas informuojamas Universiteto suteiktu elektroninio pašto adresu.

IV SKYRIUS

RAŠTO DARBO PATEIKIMAS VERTINIMUI

Kursinio darbo pateikimas vertinimui

24. Studentas turi patvirtinti, kad kursinis darbas yra parengtas savarankiškai, sąžiningai ir laikantis šių Metodinių nurodymų bei kitų teisės aktų, VUSIS užpildydamas rašto darbo savarankiškumo patvirtinimo garantiją (toliau – Garantija), įkelti kursinį darbą į VUSIS, elektroniniu paštu apie tai informuoti Vadovą ir, jeigu Vadovas pageidauja, sutarta forma pateikti kursinį darbą Vadovui peržiūrėti. Kursiniai darbai ir Garantijos į VUSIS įkeliami laikantis šių terminų:
 - 24.1. iki gruodžio 15 d. rudens semestrą rengiamų vientisųjų studijų kursinių darbų atveju;
 - 24.2. iki gegužės 15 d. pavasario semestrą rengiamų vientisųjų studijų kursinių darbų atveju.
25. Į VUSIS įkeltas kursinis darbas gali būti tikslinamas tik su darbo Vadovo sutikimu ir jo nustatytais terminais, bet ne vėliau kaip iki kursinio darbo gynimo dienos.
26. Kursinis darbas gali būti ginamas tik po to, kai darbo Vadovas atlieka kursinio darbo savarankiškumo kompiuterinę patikrą Elektroninio sutapimų atpažinimo sistemoje (toliau – ESAS) ir suformuoja ataskaitą bei nusprendžia, kad kursinis darbas yra parengtas savarankiškai ir atitinka keliamus reikalavimus.

27. Studentui neįkėlus į VUSIS kursinio darbo ir (ar) Garantijos šių Metodinių nurodymų nustatytu laiku, kursinis darbas nėra vertinamas. Tokiu atveju studentui neleidžiama kursinio darbo ginti, o Vadovas į VUSIS įveda įrašą „Neleista laikyti“.

Magistro darbo pateikimas vertinimui

28. Studentas turi patvirtinti, kad magistro darbas yra parengtas savarankiškai, sąžiningai ir laikantis šių Metodinių nurodymų bei kitų teisės aktų, VUSIS užpildydamas Garantiją, įkelti magistro darbą į VUSIS, elektroniniu paštu apie tai informuoti Vadovą ir, jeigu Vadovas pageidauja, sutarta forma pateikti magistro darbą Vadovui peržiūrėti ne vėliau kaip likus 5 darbo dienoms iki Metodinių nurodymų 30.1 punkte numatyto Vadovo sprendimo leisti ginti magistro darbą patvirtinimo VUSIS termino. Į VUSIS įkeltas darbas gali būti tikslinamas tik su Vadovo sutikimu, bet ne vėliau kaip iki Metodinių nurodymų 30.1 punkte numatyto Vadovo sprendimo leisti ginti magistro darbą patvirtinimo VUSIS momento.
29. Studentui neįkėlus į VUSIS magistro darbo ir (ar) Garantijos šių Metodinių nurodymų nustatytu laiku, magistro darbas nėra vertinamas. Tokiu atveju magistro darbo Vadovas VUSIS pažymi, kad darbo ginti neleista.
30. Magistro darbas gali būti ginamas tik po to, kai darbo Vadovas atlieka magistro darbo savarankiškumo kompiuterinę patikrą ESAS ir suformuoja ataskaitą bei nusprendžia, kad jis yra parengtas savarankiškai ir atitinka keliamus reikalavimus:
- 30.1. jeigu Vadovas nusprendžia, kad magistro darbą galima ginti, ne vėliau kaip likus 10 darbo dienų iki Magistro darbų gynimo grafike numatytos magistro darbo gynimo datos jis VUSIS pažymi, kad darbą leista ginti. Studentas apie sprendimą leisti ginti magistro darbą informuojamas VUSIS;
- 30.2. jeigu Vadovas nusprendžia, kad magistro darbas negali būti ginamas, nes buvo rengiamas nedalyvaujant Vadovui (kaip numatyta Metodinių nurodymų 20 – 22 punktuose) arba nebuvo pateiktas Metodinių nurodymų 28 punkte nustatytu terminu arba parengtas magistro darbas neatitinka tokio pobūdžio darbams keliamų reikalavimų, ne vėliau kaip likus 10 darbo dienų iki Magistro darbų gynimo grafike numatytos magistro darbo gynimo datos VUSIS pažymi, kad darbo ginti neleista ir praneša baigiamųjų darbų gynimo komisijos (toliau – Komisija) pirmininkui tokio sprendimo priežastis;
- 30.3. jeigu Vadovas nusprendžia, kad magistro darbas negali būti ginamas, studentas elektroniniu paštu per katedros atsakingą darbuotoją turi teisę kreiptis į Komisiją, pateikdamas motyvuotą prašymą dėl leidimo ginti magistro darbą ne vėliau kaip per 2 darbo dienas nuo Vadovo sprendimo priėmimo. Įvertinusi magistro darbą, darbo savarankiškumo kompiuterinės patikros ataskaitą ir apsvarsčiusi studento motyvus Komisija per 5 darbo dienas nuo prašymo pateikimo dienos priima sprendimą dėl leidimo ginti darbą arba sprendimą dėl atsisakymo leisti ginti darbą. Studentas apie sprendimą informuojamas Universiteto suteiktu elektroninio pašto adresu. Komisijai priėmus teigiamą sprendimą, atsakingas katedros darbuotojas privalo VUSIS pažymėti apie Komisijos sprendimą dėl leidimo ginti magistro darbą.
31. Dekano įsakymas dėl leidimo ginti magistro darbą yra parengiamas ir įrašomas į VUSIS, jeigu:
- 31.1. studentas yra įvykdęs visą studijų programą (išskyrus dalykus – „Baigiamasis magistro darbas“ ir „Baigiamasis egzaminas“) ir neturi skolų ir(ar) akademinų skolų;
- 31.2. studentas teisės aktuose nustatyta tvarka ir terminais įkėlė magistro darbą į VUSIS ir patvirtino, kad darbas yra parengtas savarankiškai, sąžiningai ir laikantis šių Metodinių nurodymų, VUSIS užpildydamas Garantiją;
- 31.3. Vadovas leido ginti magistro darbą arba sprendimą leisti ginti magistro darbą priėmė Komisija.
32. Studentui neleidžiama ginti magistro darbo, jeigu jis neįvykdė Metodinių nurodymų 31 punkte numatytų sąlygų. Tokiu atveju, Dekano teikimu studentas yra šalinamas iš Universiteto dėl nepažangumo studijų metu.

V SKYRIUS RAŠTO DARBO GYNIMAS IR VERTINIMAS

33. Vertinant rašto darbus vadovaujamosi atitinkamo studijų programos dalyko apraše ir šiuose Metodiniuose nurodymuose nustatytais vertinimo kriterijais. Studentui pažeidus Vilniaus universiteto

akademinės etikos kodekse numatytą akademinio sąžiningumo principą ir nustačius plagiatą faktą, Darbas negali būti ginamas ir vertinamas. Vadovas tarnybiniu raštu informuoja Dekaną apie nesąžiningumo atvejį. Dekanas, susipažinęs su studento pasiaiškinimu, taiko jam nuobaudą, numatytą Vilniaus universiteto studijų nuostatuose.

Kursinio darbo gynimas ir vertinimas

34. Kursinį darbą vertina Vadovas. Studentas kursinį darbą gina interneto svetainėje www.tf.vu.lt atitinkamos katedros polapyje paskelbtomis Vadovo priėmimo valandomis arba pagal atskirą abipusį susitarimą elektroniniu paštu suderintu kitu laiku ir formomis, pvz., Microsoft Teams platformoje. Kursinis darbas turi būti apgintas ne vėliau kaip paskutinę semestro dieną. Rekomenduojama kursinio darbo gynimo procesą įrašinėti.
35. Jeigu iki Metodinių nurodymų 24 punkte numatyto termino kursinis darbas ir (ar) Garantija neįkeliami į VUSIS arba ginant kursinis darbas įvertinamas neigiamu pažymiu arba darbas neginamas, studentui įrašoma skola ir jis gali perlaikyti dalyką:
 - 35.1. vientisųjų nuolatinių studijų dieniniu tvarkaraščiu studijuojantis studentas gali perlaikyti dalyką, gindamas kursinį darbą per 2 pirmąsias naujojo semestro savaites. Kursinis darbas ir Garantija turi būti įkelti į VUSIS ne vėliau kaip likus 5 darbo dienoms iki perlaikymo termino pabaigos.
 - 35.2. vientisųjų nuolatinių studijų sesijiniu tvarkaraščiu studijuojantis studentas gali perlaikyti dalyką, gindamas kursinį darbą iki kovo 31 d., jeigu darbas buvo rengiamas rudens semestre, ir iki spalio 31 d., jeigu darbas buvo rengiamas pavasario semestre. Kursinis darbas ir Garantija turi būti įkelti į VUSIS ne vėliau kaip likus 5 darbo dienoms iki perlaikymo termino pabaigos.
36. Universiteto Teisės fakulteto tarybos nustatyta tvarka Universiteto Teisės fakulteto Studentų mokslinės draugijos veiklos metu parengtas rašto darbas arba teisinio proceso inscenizavimo konkurso metu parengtas procesinis dokumentas gali būti įskaitomas kaip kursinis darbas.

Magistro darbo gynimas ir vertinimas

37. Ne vėliau kaip likus mėnesiui iki Metodinių nurodymų 40 punkte numatytos galimos magistro darbų gynimo pradžios katedros vedėjas skiria magistro darbų recenzentus. Informacija apie paskirtus recenzentus skelbiama VUSIS ne vėliau kaip likus 3 darbo dienoms iki Magistro darbų gynimo grafike numatytos magistro darbo gynimo datos.
38. Vadovui arba 30.3 punkte numatytu atveju Komisijai priėmus sprendimą leisti ginti magistro darbą, bet ne vėliau kaip likus 5 darbo dienoms iki Magistro darbų gynimo grafike numatytos magistro darbo gynimo datos, katedros atsakingas darbuotojas elektroniniu paštu išsiunčia magistro darbą (PDF formatu) jo recenzentui, papildomai informuodama recenzentą apie atsiliepimo pateikimo studentui ir Komisijai terminus ir formą.
39. Raštišką atsiliepimą apie magistro darbą recenzentas išsiunčia katedros atsakingam darbuotojui ir studentui Universiteto suteiktu elektroninio pašto adresu likus ne vėliau kaip likus 2 darbo dienoms iki Komisijos posėdžio, kuriame bus ginamas magistro darbas, dienos. Studentas, laiku negavęs recenzijos, gali nedelsdamas elektroniniu paštu per katedros atsakingą darbuotoją pateikti prašymą Komisijai dėl vėlesnės gynimo datos nustatymo. Įvertinusi studento prašymą, Komisija priima sprendimą dėl leidimo ginti magistro darbą ne vėliau kaip per 1 darbo dieną nuo prašymo gavimo. Studentas apie sprendimą informuojamas Universiteto suteiktu elektroninio pašto adresu.
40. Magistro darbų gynimas vyksta:
 - 40.1. vientisųjų studijų – nuo balandžio 15 d. iki gegužės 31 d.;
 - 40.2. magistrantūros studijų, kai studijų programos plane numatytas dalykas „Baigiamasis egzaminas“ – nuo gruodžio 1 d. iki sausio 10 d.
 - 40.3. magistrantūros studijų, kai studijų programos plane nenumatytas dalykas „Baigiamasis egzaminas“ – nuo sausio 2 d. iki sausio 15 d.
41. Katedros vedėjas patvirtina Magistro darbų gynimo grafiką, kuris skelbiamas ne vėliau kaip likus 1 mėnesiui iki Metodinių nurodymų 40 punkte numatytos galimos magistro darbų gynimo pradžios interneto svetainėje www.tf.vu.lt ir ne vėliau kaip likus 3 darbo dienoms – VUSIS. Studentas, esant svarbioms

- priežastims, ne vėliau kaip likus 3 darbo dienoms iki Magistro darbų gynimo grafike numatytos magistro darbo gynimo dienos, elektroniniu paštu gali per katedros atsakingą darbuotoją pateikti motyvuotą prašymą Komisijai dėl kitos gynimo datos nustatymo nei ji buvo numatyta Magistro darbų gynimo grafike. Komisija priima sprendimą dėl kitos gynimo datos nustatymo per 1 darbo dieną nuo prašymo gavimo, apie kurį studentas informuojamas Universiteto suteiktu elektroninio pašto adresu.
42. Katedros atsakingas darbuotojas elektroniniu paštu pateikia magistro darbus ir atsiliepimus (PDF formatu) Komisijos nariams ne vėliau kaip 1 darbo diena iki Komisijos posėdžio, kuriame bus ginami magistro darbai.
 43. Magistro darbas viešai ginamas Dekano teikimu Rektoriaus įsakymu sudarytos Komisijos posėdyje, kuris gali būti vykdomas fiziniu, nuotoliniu ar mišriuoju būdu. Sprendimas dėl Komisijos posėdžio vykdymo būdo priimamas likus ne vėliau kaip 1 darbo diena iki Komisijos posėdžio pradžios, apie tai elektroniniu paštu informuojant visus posėdyje turinčius dalyvauti asmenis. Magistro darbų gynimo procesas yra įrašomas. Magistro darbo gynimas uždaramame Komisijos posėdyje vykdomas Vilniaus universiteto Studijuojančiųjų rašto darbų rengimo, gynimo ir kaupimo nuostatuose nurodytais atvejais.
 44. Jeigu ginamo magistro darbo Vadovas arba recenzentas yra įtrauktas į Komisijos sudėtį, jis turi nusišalinti nuo jo vadovauto arba recenzuoto magistro darbo vertinimo proceso, *inter alia*, pirmininkavimo, ir negali balsuoti Komisijai priimant sprendimą dėl šio darbo įvertinimo.
 45. Jeigu ginamo magistro darbo Vadovas arba recenzentas nėra įtrauktas į Komisijos sudėtį, jis yra kviečiamas dalyvauti tame Komisijos posėdyje, kurio metu yra ginamas jo vadovautas arba recenzuotas darbas. Jeigu Vadovas negali dalyvauti posėdyje, ne vėliau kaip iki Komisijos posėdžio, kuriame bus ginamas jo vadovautas darbas, dienos, jis turi raštu pateikti Komisijai savo nuomonę dėl ginamo darbo vertinimo.
 46. Komisijos posėdžio metu magistro darbą ginantis studentas turi trumpai pristatyti (rekomenduojama trukmė – 10 min.) savo parengtą darbą, nuroydamas tyrimo problemą, tikslą, uždavinius, glaustai apibūdinti darbo (tyrimo) objektą, taikytus metodus, gautus rezultatus, supažindintu su išvadomis ir jų pagrindu, gali pateikti siūlomas rekomendacijas. Studentui pristačius savo parengtą magistro darbą:
 - 46.1. Komisijos nariai ir, Komisijai leidus, kiti Komisijos posėdyje dalyvaujantys asmenys gali pateikti su ginamu magistro darbu susijusius klausimus; gynimo metu Komisija negali kvestionuoti magistro darbo temos ir (arba) recenzijų;
 - 46.2. Recenzentas pateikia savo nuomonę apie magistro darbą (recenzentui negalint dalyvauti Komisijos posėdyje, kuriame yra ginamas magistro darbas, yra perskaitomas jo pateiktas rašytinis atsiliepimas). Studentui suteikiama galimybė reaguoti į recenzento pastabas ir atsakyti į recenzento iškeltus klausimus;
 - 46.3. Komisijos nariai ir, Komisijai leidus, kiti Komisijos posėdyje dalyvaujantys asmenys gali pateikti papildomus su ginamu magistro darbu ir (ar) jo recenzija susijusius klausimus;
 - 46.4. Savo nuomonę dėl ginamo magistro darbo pristato darbo Vadovas (Vadovui negalint dalyvauti Komisijos posėdyje, kuriame yra ginamas magistro darbas, yra perskaitoma jo pateikta rašytinė nuomonė);
 - 46.5. Studentui pageidaujant Komisija leidžia jam pasakyti trumpą baigiamąją kalbą dėl ginamo magistro darbo.
 47. Magistro darbą kolegialiai vertina Komisija, atsižvelgdama į recenzento siūlomą įvertinimą ir Vadovo nuomonę, magistro darbo gynimą, atsakymus į posėdžio metu užduotus klausimus. Priimant sprendimą dėl magistro darbo įvertinimo turi dalyvauti ne mažiau kaip pusė Komisijos narių. Sprendimas priimamas paprasta posėdyje dalyvaujančių Komisijos narių balsų dauguma, jeigu balsai pasiskirsto po lygiai, įvertinimą lemia Komisijos pirmininko balsas. Tuo atveju, kai Komisijos pirmininkas negali balsuoti, nes yra nusišalinęs, ir Komisijos narių balsai dėl magistro darbo įvertinimo pasiskirsto po lygiai, įvertinimą lemia Komisijos narių posėdžio metu išrinkto Komisijos pirmininką pavaduojančio Komisijos nario balsas.
 48. Jeigu niekas iš Komisijos posėdyje dalyvaujančių magistro darbą gynusių studentų neprieštarauja viešam magistro darbų įvertinimų paskelbimui, Komisijos pirmininkas pasibaigus komisijos posėdžiui darbų gynimo dieną viešai praneša kiekvieno studento įvertinimą. Įvertinimą į VUSIS įveda Komisijos pirmininkas arba atsakingas katedros darbuotojas ne vėliau kaip per 1 darbo dieną nuo baigiamojo darbo gynimo Komisijoje.

49. Komisijos priimtas sprendimas dėl magistro darbo įvertinimo yra galutinis ir apeliacine tvarka neskundžiamas. Apeliacine tvarka gali būti skundžiami tik procedūriniai pažeidimai, kurie galėjo turėti reikšmingos įtakos magistro darbo įvertinimui.
50. Studentas, numatytu laiku negynęs magistro darbo arba jo neapgynęs, šalinamas iš Universiteto kaip neapgynęs (negynęs) magistro darbo.
51. Ne anksčiau kaip kitą studijų semestrą atnaujinęs studijas studentas elektroniniu paštu per Studijų skyrių turi pateikti prašymą katedros vedėjui dėl magistro darbo temos išsaugojimo arba dėl temos pasirinkimo iš katedros pasiūlytų ir kitų studentų nepasirinktų temų arba dėl savo siūlomos temos per 5 darbo dienas nuo semestro pradžios. Katedros vedėjas priima sprendimą dėl leidimo rengti magistro darbą atitinkama tema ir dėl Vadovo skyrimo per 5 darbo dienas nuo prašymo gavimo, apie kurį studentas informuojamas Universiteto suteiktu elektroninio pašto adresu.
52. Magistro darbas ta pačia tema gali būti ginamas vieną kartą ne anksčiau kaip kitą studijų semestrą iki jo pradžios atnaujinus studijas. Antrą kartą negynus magistro darbo arba jo neapgynus, atnaujinus studijas, magistro darbas turi būti rengiamas kita tema.
53. Jeigu atnaujinęs studijas:
 - 53.1. vientisųjų studijų studentas ketina ginti magistro darbą rudens semestre, jam taikomi Metodinių nurodymų 11.4 ir 40.2 arba 40.3 punktuose numatyti terminai, o pavasario semestre – 11.3 ir 40.1 punktuose numatyti terminai;
 - 53.2. magistrantūros studijų studentas ketina ginti magistro darbą pavasario semestre, jam taikomi Metodinių nurodymų 11.3 ir 40.1 punktuose numatyti terminai, o rudens semestre – 11.4. ir 40.2 arba 40.3 punktuose numatyti terminai.

VI SKYRIUS RAŠTO DARBŲ KAUPIMAS IR VIEŠINIMAS

54. Rašto darbai įkeliami ir saugomi VUSIS.
55. Apginti magistro darbai per 14 kalendorinių dienų po jų apgynimo dienos iš VUSIS eksportuojami į Lietuvos akademinės elektroninės bibliotekos informacinę sistemą eLABa.
56. Visi apginti magistro darbai skelbiami viešai eLABa talpykloje, išskyrus atvejus, kai Universiteto teisės aktų pagrindu priimamas sprendimas magistro darbo neskelbti, tuomet eLABa skelbiami tik magistro darbo Metaduomenys.
57. Komisija gali nuspręsti neskelbti magistro darbo eLABa talpykloje atsižvelgdama į motyvuotą studento prašymą, jei jis grindžiamas aplinkybėmis, nurodytomis Nuostatų 31 punkte, *inter alia*, kai studentas Garantijoje prašo nustatyti embargo laikotarpį.

VII SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

58. Jei Metodiniuose nurodymuose numatyta data yra nedarbo diena, tai atitinkamos veiklos atlikimo data yra pirmoji po nurodytos dienos einanti darbo diena.
59. Įgyvendinant jungtinę magistrantūros studijų programą arba studijų programą, teikiančią dvigubą arba kelis magistro diplomus, Metodiniuose numatyti magistro darbų rengimo, gynimo, vertinimo ir kaupimo reikalavimai ir procedūros gali būti nežymiai keičiami, siekiant įgyvendinti bendradarbiavimo sutartyje dėl jungtinės studijų programos arba studijų programos, teikiančios dvigubą arba kelis magistro diplomus, numatytus įsipareigojimus.
60. Metodinių nurodymų įgyvendinimą kontroliuoja prodekanas studijoms, katedrų vedėjai ir Studijų skyrius.
61. Metodiniai nurodymai įsigalioja nuo 2024–2025 studijų metų pavasario semestro, išskyrus šių Metodinių nurodymų priede numatytus Reikalavimus rašto darbų struktūrai ir apipavidalinimui, kurie netaikomi studentams, ginantiems magistro darbus 2024–2025 studijų metų pavasario semestre. Šiems studentams taikomi Vilniaus universiteto Teisės fakulteto 2021 m. sausio 20 d. patvirtinti Vilniaus universiteto Teisės fakulteto kursinių ir magistro darbų rengimo metodiniai reikalavimai (protokolas Nr. 2).

I dalis. Rašto darbų struktūra ir struktūrinių dalių turinys

1. Bendrosios nuostatos

1.1. Visuose rašto darbuose turi būti antraštinis lapas, anotacija, pagrindiniai žodžiai (lietuvių ir anglų kalbomis), turinys, įžanga, dėstomoji (tiriamoji) dalis, išvados, šaltinių sąrašas, santraukos lietuvių ir anglų kalbomis.

1.2. Jei rašto darbą leidžiama rašyti užsienio kalba, taip pat turi būti vadovaujama šiais Nurodymais:

1.2.1. tokiu atveju, kai rašto darbas rengiamas anglų kalba, rašto darbe pateikiama jo anotacija, pagrindiniai žodžiai ir santrauka tik anglų kalba. Rašto darbo pavadinimas pateikiamas anglų kalba ir lietuvių kalba.

1.2.2. tokiu atveju, kai rašto darbas rengiamas kita užsienio kalba, rašto darbe pateikiama jo anotacija, pagrindiniai žodžiai ir santrauka ta užsienio kalba, kuria parašytas darbas, taip pat anotacija, pagrindiniai žodžiai ir santrauka anglų (jeigu darbas rašomas kita užsienio kalba, nei anglų) kalba. Rašto darbo pavadinimas pateikiamas užsienio kalba, kuria parašytas darbas, ir lietuvių kalba.

1.3. Jeigu rašto darbas rašomas anglų kalba, turi būti naudojama bendrinė anglų kalba, kuria kalbama ir rašoma Jungtinėje Karalystėje (angl. *British English*).

1.4. Kursinio darbo apimtis yra 18 – 25 puslapiai (arba apytikriai 50.000 – 70.000 spaudos ženklų su tarpais, įskaitant nuorodas), magistro darbo apimtis – 55 – 65 puslapiai (arba apytikriai 150.000 – 180.000 spaudos ženklų su tarpais, įskaitant nuorodas). Į bendrą rašto darbo apimtį neskaičiuojami: antraštinis puslapis, anotacija, pagrindiniai žodžiai, šaltinių sąrašas, santraukos ir kiti priedai.

2. Antraštinis puslapis

2.1. Antraštiniame puslapyje (žr. 1 pavyzdys) nurodoma:

2.1.1. katedros (kurioje rašomas darbas) pavadinimas;

2.1.2. rašto darbą rašiusio studento vardas, pavardė, studijų programos pavadinimas, kursas, akademinė grupė, jeigu yra (magistro darbo atveju – studijų šaka, jeigu yra);

2.1.3. rašto darbo rūšis (kursinis darbas, baigiamasis magistro darbas, referatas ar kt.);

2.1.4. rašto darbo temos pavadinimas lietuvių ir anglų kalba; jeigu rašto darbą leidžiama rašyti užsienio kalba, rašto darbo tema taip pat rašoma užsienio kalba, kuria parašytas darbas.

2.1.5. rašto darbo vadovo pedagoginio darbo pareigos ir mokslinis laipsnis (jeigu yra suteiktas), vardas, pavardė;

2.1.6. rašto darbo parengimo vieta (miestas) ir metai.

3. Anotacija

3.1. Anotacija drauge su pagrindiniais žodžiais išdėstoma naujame puslapyje po antraštinio lapo (žr. 2 pavyzdys);

3.2. Anotacija yra trumpa pagrindinių rašto darbo idėjų santrauka, kurioje pristatomi tyrimo tikslas, objektas. Anotacijoje negalima cituoti literatūros ir šaltinių, pateikti nuorodų;

3.3. Anotacijos apimtis 400-700 spaudos ženklų su tarpais;

3.4. Anotacija rašoma lietuvių ir anglų kalba (abi anotacijos išdėstomos tame pačiame puslapyje). Jeigu rašto darbą leidžiama rašyti užsienio kalba, anotacija rašoma užsienio kalba, kuria parašytas darbas, ir anglų (jeigu darbas rašomas kita užsienio kalba nei anglų) kalba.

4. Pagrindiniai žodžiai

4.1. Pagrindiniai žodžiai yra tyrimą apibūdinantys reikšminiai žodžiai (išsireiškimai);

4.2. Turi būti pateikiami 4-7 pagrindiniai žodžiai lietuvių ir anglų kalba. Jeigu rašto darbą leidžiama rašyti užsienio kalba, pagrindiniai žodžiai rašomi užsienio kalba, kuria parašytas darbas, ir anglų (jeigu darbas rašomas kita užsienio kalba nei anglų) kalba;

4.3. Pagrindiniai žodžiai skiriami kableliais, vengtina atkartoti rašto darbo pavadinimą;

4.4. Pagrindiniai žodžiai išdėstomi tame pačiame puslapyje, kaip ir anotacija (žr. 2 pavyzdys).

5. Turinys

- 5.1. Turinys išdėstomas naujame puslapyje po Anotacijos ir pagrindinių žodžių puslapio (žr. 3 pavyzdys).
- 5.2. Nuo turinio puslapio pradedamas rašto darbo puslapių numeravimas ir turinio puslapis laikomas pirmuoju rašto darbo puslapiu.
- 5.3. Turinyje turi būti pateikiamos nuorodos į kiekvieną rašto darbo struktūrinę dalį ir rašto darbo puslapį, kuriame ji yra.
- 5.4. Turinio struktūrinės dalys numeruojamos arabiškais skaičiais, Įžanga, Išvados, Šaltinių sąrašas, Santraukos, Priedų dalys nenumerojamos. Priedų sąrašas turinyje nėra pateikiamas. Jei pagrindinės struktūrinės rašto darbo dalys skirstomos į smulkesnius skyrius (o esant poreikiui ir poskyrius), turi būti išskiriamos bent dvi to paties lygmens turinio struktūrinės dalys (pvz., 1. / 1.1. ir 1.2.; 2. / 2.1., 2.2. ir 2.3.).

6. Santrumpos

- 6.1. Santrumpos pradedamos dėstyti naujame puslapyje prieš Įžangos puslapį.
- 6.2. Santrumpų sąrašė pateikiamos rašto darbe vartojamos santrumpos (sutartiniai ženklai, simboliai ir terminai), jos turi būti iššifruojamos.
- 6.3. Santrumpų sąrašas nedaromas, jei santrumpų yra mažiau kaip 20 ir kiekviena iš jų tekste pakartota mažiau kaip tris kartus. Tokiu atveju santrumpa iššifruojama pavartojus ją pirmą kartą.
- 6.4. Santrumpos užsienio kalba paaiškinamos originalo ir rašto darbo kalbomis.

7. Įžanga

- 7.1. Įžanga pradedama dėstyti naujame puslapyje po Turinio puslapio(-ių).
- 7.2. Įžangoje turi būti aptarti šie klausimai: nagrinėjamos temos aktualumas, rašto darbo tikslas, uždaviniai, objektas ir tyrimo metodai, rašto darbo originalumas (taikoma tik magistro darbui), svarbiausi šaltiniai.
- 7.3. Kiekvieno iš 7.2 punkte nurodytų klausimų aptarimas įžangoje pradedamas nauja pastraipa.
- 7.4. Apibrėžiant temos aktualumą turėtų būti nurodoma, kiek, studento nuomone, nagrinėjama tema yra aktuali teisės teorijai ir praktikai (ypač Lietuvos) ir kuo konkrečiai aktualumas pasireiškia.
- 7.5. Rašto darbo tikslo, uždavinių ir objekto nurodymo paskirtis – apibrėžti rašto darbo temos nagrinėjimo ribas. Šioje įžangos dalyje turėtų būti kuo tiksliau nurodoma, į kokius klausimus rašto darbe siekiama atsakyti ir (arba) kokie temos klausimai bus nagrinėjami darbe, o kokie nebus, taip pat kokios priežastys lėmė būtent tokį studento pasirinkimą dėl temos atskleidimo. Įžangoje turi būti tiksliai apibrėžtas tyrimo objektas.
- 7.6. Nurodant tyrimo metodus, turėtų būti paaiškinta, kokie tyrimo metodai panaudoti rašant darbą ir kaip kiekvienas iš šių metodų yra realiai panaudotas.
- 7.7. Pristatydamas magistro darbo originalumą, studentas apžvelgia Lietuvoje ir (arba) užsienyje nagrinėjama tema atliktus mokslinius tyrimus.
- 7.8. Apibūdinant šaltinius, turi būti nuosekliai įvardijamos rašto darbe naudotų šaltinių rūšys, pateikiant paaiškinimus, kokie šaltiniai, studento nuomone, tyrimui buvo svarbiausi ir kodėl, taip pat kokios priežastys lėmė būtent rašto darbe naudotų šaltinių (tam tikrų autorių monografijų, kitos specialiosios literatūros, užsienio valstybių teisės aktų ir pan.) pasirinkimą.

8. Dėstomoji (tiriamoji) dalis

- 8.1. Dėstomoji (tiriamoji) dalis pradedama dėstyti naujame puslapyje po Įžangos puslapio.
- 8.2. Rašto darbo dėstomoji (tiriamoji) dalis turi būti pagrįsta nuoseklia struktūra, atliktas tyrimas dėstomas sklandžiai, vengiant perteklinių nuostatų, pasikartojimų. Negalima naudoti kasdienio pobūdžio pamąstymų, posakių ir pan.
- 8.3. Rašto darbe neturi būti analizuojami klausimai, kurie nėra susiję su nagrinėjama tema, o nagrinėjami klausimai turi būti aptariami kuo išsamiau ir visapusiškai.
- 8.4. Rašto darbo dėstomojoje (tiriamojėje) dalyje atliekama teisės aktų, teismų praktikos, teisės doktrinos ir teisinės literatūros, kitų teorinių ir praktinių teisinių šaltinių analizė. Rekomenduojama nesiremti tokiais šaltiniais, kurie nelaikytini moksliniais šaltiniais, pvz., įvairiomis žiniasklaidos publikacijomis, naujienų agentūrų svetainių publikacijomis ir pan., nebent nurodytuose šaltiniuose yra pateikiama rašto darbui svarbi informacija ir studentas mano, kad jos nepanaudojus nebus galima išsamiai paaiškinti tiriamos problemos. Apginti magistro ir kiti studentų rašto darbai, išskyrus apgintas daktaro disertacijas, nėra laikomi moksliniais šaltiniais ir jais rengiant rašto darbą remtis neleidžiama.

8.5. Rašto darbui parengti ir jame pristatomi analizei atlikti reikalingų šaltinių paieška yra sudedamoji rašto darbo rengimo proceso dalis, už kurią atsakingas rašto darbą rengiantis studentas. Rašto darbo vadovas gali konsultuoti, patarti studentui minėtų šaltinių paieškos procese. Ieškant reikiamų, visų pirma, mokslinių šaltinių studentams rekomenduojama naudotis Vilniaus universiteto bibliotekos prenumeruojamomis duomenų bazėmis ir jose referuojamais mokslo darbais (moksliniais straipsniais, knygomis ir pan.), taip pat elektroninių mokslo knygų bei žurnalų prieigomis.

8.6. Atliekant teisės doktrinos, teisinės literatūros analizę paprastai turi būti nagrinėjamos ir lyginamos mokslinės koncepcijos ir pozicijos, turėtų būti išskiriamos jų skirtybės, išsakoma paties studento nuomonė dėl analizuojamų koncepcijų ir pozicijų.

8.7. Kiekviena teksto dalis, kurioje aptariamas santykinai savarankiškas rašto darbo analizės klausimas, tekste išskiriama struktūriškai: dalis, skyrius, poskyris.

8.8. Jeigu rašant darbą yra cituojami arba kitaip naudojami kito autoriaus teiginiai, atitinkamo sakinio (pastraipos) pabaigoje privalo būti pateikiama išnaša, kurioje nurodomas šių teiginių autorius ir šaltinis. Išnašos numeruojamos arabiškais skaitmenimis ištisiniu būdu per visą tekstą. Išnašą žymintis skaitmuo tekste dedamas be tarpo po paskutinio cituojamo teksto žodžio, taškas, kablelis ar kitas reikalingas skyrybos ženklas dedamas po išnašą žyminčio skaitmens. Šaltinių bibliografinio aprašo taisyklės nustatytos Reikalavimų rašto darbų struktūrai ir apipavidalinimui (toliau – Reikalavimai) IV dalyje.

8.9. Jeigu rašant darbą yra cituojami teismų sprendimai ar kita praktinė medžiaga, iš karto po paminėjimo privaloma išnašoje nurodyti naudojamo teismo sprendimo metaduomenis ar kitos praktinės medžiagos šaltinį. Nuorodų į teismo sprendimus ir kitą praktinę medžiagą pateikimo taisyklės nustatytos šių Reikalavimų IV dalyje.

8.10. Jeigu rašant darbą yra cituojami teisės aktai (bet kokios rūšies), pirmą kartą paminėjus atitinkamą teisės aktą privaloma išnašoje nurodyti naudojamo teisės akto pavadinimą ir paskelbimo datą. Cituojant tą patį teisės aktą antrą, trečią kartą ir t.t. nuorodos išnašose nebepateikiamos, išskyrus specifinius atvejus, kai ši taisyklė gali būti netaikoma, pvz., analizuojant to paties teisės akto skirtingas redakcijas. Nuorodų į teisės aktus pateikimo taisyklės nustatytos šių Reikalavimų IV dalyje.

8.11. Rekomenduojama vengti antrinių šaltinių citavimo (percitavimo). Percituojami gali būti tik tie šaltiniai, kurių originalai (pirminiai šaltiniai) nėra prieinami. Panaudoti antriniai šaltiniai, kurių originalo neturima, negali būti cituojami, kaip pirminiai šaltiniai. Percituojant šaltinį, išnašoje nurodomas cituojamo teksto autorius, rašoma „cituojama pagal“ (angliškame tekste – „cited according to“) ir pateikiamas antrinis šaltinis, iš kurio paimta citata, pvz.:

SAMUEL, Lenia (1997). <i>Fundamental Social Rights: Case Law of the European Social Charter</i> , cituojama pagal PETRYLAITĖ, Daiva (2005). <i>Kolektyviniai darbo ginčai</i> . Vilnius: Teisinės informacijos centras, p. 181.

Į šaltinių sąrašą netiesioginis šaltinis nėra įtraukiamas, nurodomas tik antrinis šaltinis, t. y. kurio informacija yra naudojama rašto darbe, pvz.:

PETRYLAITĖ, Daiva (2005). <i>Kolektyviniai darbo ginčai</i> . Vilnius: Teisinės informacijos centras.

9. Išvados

9.1. Išvados turi būti formuluojamos taip, kad jomis būtų visiškai atsakyta į rašto darbo uždavinius ir iš jų numanomus klausimus ir pasiektas rašto darbo tikslas.

9.2. Išvadų paskirtis nėra pateikti rašto darbo dėstomosios dalies santrauką, todėl išvados turi būti suformuluotos konkrečiais, vienareikšmiškais teiginiais, atspindinčiais studento atlikto tyrimo rezultatus ir susiformuotą poziciją apie atitinkamą tyrimo aspektą.

9.3. Išvadose negali būti pasisakoma dėl klausimų, kurie nebuvo nagrinėti rašto darbe. Išvadose negali būti citatų ar nuorodų į kitus šaltinius.

9.4. Išvados turi būti numeruojamos.

9.5. Greta išvadų taip pat gali būti formuluojami pasiūlymai (pvz., dėl teisės akto pakeitimų ar pan.), jei juos tikslinga pateikti atsižvelgiant į rašto darbo tikslą ir uždavinius.

9.6. Išvados dėstomos naujame puslapyje.

10. Šaltinių sąrašas

10.1. Šaltinių sąrašas nurodomi visi šaltiniai, kuriais buvo vadovaujama rašant rašto darbą.

10.2. Šaltinių sąrašas išdėstomas naujame puslapyje. Šaltinių sąrašas pateikiamas po išvadų, prieš santraukas.

10.3. Šaltinių sąrašas rengiamas vadovaujantis tokiais principais:

10.3.1. Šaltinių sąrašas turi būti nurodyti visi šaltiniai, kuriais remtasi atliekant tyrimą ir kurie yra nurodyti rašto darbe;

10.3.2. Šaltinių sąrašas negali būti nurodomi šaltiniai, kurie nėra nurodyti rašto darbe.

10.4. Šaltiniai sąrašas rašomi originalo kalba, turi būti grupuojami pagal rūšis ir numeruojami ištisiniu būdu. Šaltinių sąrašas turi būti išskirtos šios pagrindinės šaltinių grupės: teisės aktai, specialioji literatūra, teismų praktika, kiti šaltiniai.

10.5. Esant poreikiui, šias pagrindines šaltinių grupes galima skaidyti į pogrupius (pvz., teisės aktus į tarptautines sutartis, Europos Sąjungos teisės aktus, Lietuvos Respublikos teisės aktus ir pan.) ir (ar) išskirti kitas šaltinių grupes (pvz., kolektyvinės sutartys, *travaux préparatoires* ir pan.).

10.6. Grupėse (pogrupoje) šaltiniai nurodomi tokiu nuoseklumu:

10.6.1. teisės aktai – atskirais pogrupiais rašomi tarptautinės teisės aktai (tarptautinės sutartys ir kt.) bei Europos Sąjungos teisės aktai (reglamentai, direktyvos ir kt.); Lietuvos Respublikos teisės aktai pagal teisinę galią (pvz., Konstitucija, konstituciniai įstatymai, kodifikuoti įstatymai, kiti įstatymai, poįstatyminiai aktai); vienodos teisinės galios teisės aktai nurodomi abėcėliniu principu; užsienio valstybių teisės aktai taip pat išskiriami į atskirą pogrupį;

10.6.2. Lietuvos Respublikos (jei reikia – užsienio valstybių) Konstitucinio Teismo doktrina išdėstoma atskira grupė po teisės aktų pagal nutarimų priėmimo datą, pradedant nuo anksčiausiai priimtų nutarimų;

10.6.3. specialioji literatūra (monografijos, komentarai, vadovėliai, kitos knygos ir pan.) – abėcėlės tvarka pagal autoriaus pavardės pirmąją raidę, o jeigu autorius nenurodomas – pagal šaltinio pavadinimo pirmojo žodžio pirmąją raidę; specialioji literatūra dėstoma tokiu kalbų eiliškumu: lotynų kilmės kalbos, kitos kalbos;

10.6.4. teismų praktika išdėstoma pagal teismų pakopas (vienarūšių teismų instancijas), pradedant nuo aukščiausios pakopos teismo (tarptautinių teismų ir Europos Sąjungos teisminių institucijų sprendimai, atsižvelgiant į jų pakopas, nurodomi prieš nacionalinių teismų sprendimus). Jeigu yra naudojami užsienio valstybių teismų sprendimai, jie išskiriami į atskirus pogrupius pagal atskiras valstybes;

10.6.5. *travaux préparatoires* (įvairių institucijų rengiamų dokumentų projektai, teisės aktų aiškinamieji raštai, teismo bylų medžiaga, išskyrus pačius sprendimus, kurie rašomi praktinės medžiagos dalyje, tyrimai ir pan.) – pagal atskirus subjektus bei medžiagos datas.

10.7. Šaltiniai sąrašas turi būti pateikiami vadovaujantis šių Reikalavimų IV dalyje suformuluotomis bibliografinio aprašo ir nuorodų darymo taisyklėmis.

11. Santraukos

11.1. Kursiniai ir magistro darbai turi turėti santraukas lietuvių ir anglų kalbomis. Jeigu rašto darbą leidžiama rašyti užsienio kalba, santrauka rašoma užsienio kalba, kuria parašytas darbas, ir anglų (jeigu darbas rašomas kita užsienio kalba nei anglų) kalba.

11.2. Santrauka kiekviena kalba pradedama dėstyti naujame puslapyje po Šaltinių sąrašo.

11.3. Santraukose turi būti pateikiamas rašto darbo pavadinimas, nurodomas studento vardas ir pavardė, išdėstomi pagrindiniai rašto darbo teiginiai, rezultatai, išvados (žr. 4 pavyzdys).

11.4. Santraukos apimtis kursiniam darbui – nuo 900 iki 1400 spaudos ženklų su tarpais, magistro darbui – nuo 1600 iki 2000 spaudos ženklų su tarpais.

II dalis. Rašto darbų formatavimas ir raštvedyba

12. Teksto formatavimas ir rašto darbo įforminimas

12.1. Rašto darbas rašomas naudojant A4 formato lapą. Tekstas turi būti spausdinamas *Times New Roman* šriftu.

12.2. Rašto darbo puslapio formatas: teksto atitraukimas iš kairės pusės – 3,17 cm, iš dešinės pusės – 2,54 cm, iš viršaus ir apačios – 2 cm.

12.3. Teksto šrifto dydis – 12 pt, išnašų (jei pateikiamos) teksto dydis – 10 pt.

12.4. Tarpai tarp teksto eilučių turi būti 1,5 pt, tarpai tarp išnašų eilučių – 1,0 pt.

- 12.5. Viso rašto darbo teksto lygiuotė – abipusė.
- 12.6. Tarpai tarp žodžių tekste turi būti viengubi. Tarpai tarp teksto simbolių turi būti įprastinio dydžio (0 pt).
- 12.7. Puslapių numeravimas – lapų apačioje, centre, puslapio numerių šrifto dydis – 10 pt (antraštinis bei anotacijos ir pagrindinių žodžių puslapiai nenumeruojami).
- 12.8. Pirmoji kiekvienos struktūrinės rašto darbo dalies pastraipa pradeda rašyti nuo lapo kairiojo krašto, visos kitos tos struktūrinės dalies pastraipos – atitraukiant jas nuo kairiojo krašto per 0,75 cm.
- 12.9. Struktūrinių dalių pavadinimai rašomi pradėdant didžiąja raide. Pavadinimų pabaigoje taškas nededamas.
- 12.10. Stambiausias struktūrinės rašto darbo dalis reikia pradėti naujame puslapyje. Tarp teksto pastraipos ir žemiau esančios naujos struktūrinės dalies pavadinimo, taip pat tarp struktūrinės dalies pavadinimo ir žemiau esančios tos dalies teksto pastraipos turi būti paliekamas vienos eilutės tarpas.
- 12.11. Nerekomenduojama tekste naudoti pastorintą ar pabrauktą šriftą, išskyrus struktūrinių dalių pavadinimų rašymą ar kai norima pabrėžti ypač svarbius teiginius, žodžius.
- 12.12. Rašto darbe turėtų būti nuosekliai laikomasi pasirinkto teksto rašymo stiliaus: teisės aktai, datos, skaičiai, sąvokos, sutrumpinimai ir pan. visame rašto darbo tekste turi būti rašomi tokiu būdu, kaip jie pateikiami rašto darbe pirmą kartą. Jeigu teisės aktai, institucijų pavadinimai ir kitos sąvokos yra apibrėžiami santrumpomis, tokios sąvokos tolesniame darbo tekste nurodomos naudojant tik tokią santrumpą.
- 12.13. Kai puslapio pabaigoje lieka tik rašto darbo struktūrinės dalies pavadinimas ir (ar) maža dalis (2-3 eilutės) struktūriškai atskiro teksto, tokią dalį (tekstą) rekomenduojama perkelti ir pradėti kitame puslapyje.

13. Teisės aktų pavadinimų, teisės aktų straipsnių, straipsnių dalių ir punktų numerių, žodžių ne lietuvių kalba, datų rašymas ir skyrybos ženklų naudojimas

- 13.1. Teisės aktų pavadinimai tekste pirmą kartą turėtų būti rašomi pilnai, pradėdant žodžiais „Lietuvos Respublika“. Antrą ir kitus kartus minimo teisės akto pavadinimą galima rašyti praleidžiant žodžius „Lietuvos Respublika“. Jeigu toliau tekste norima naudoti teisės akto pavadinimo santrumpą, ji apibrėžiama pateikiant atitinkamo teisės akto pavadinimą rašto darbe pirmą kartą.
- 13.2. Jeigu naudojama rašto darbo rengimo metu nebeaktuali teisės akto redakcija, tai po teisės akto pavadinimo skliausteliuose turi būti nurodoma naudojamo teisės akto redakcijos data.
- 13.3. Jeigu tekste įstatymo pavadinimas rašomas su žodžiais „Lietuvos Respublika“, po šių žodžių įstatymo pavadinimas pradėdama mažąja raide (išskyrus tuos atvejus, kai oficialiame teisės akto pavadinime rašoma kitaip), pvz.: Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymas (*nerašoma* – Lietuvos Respublikos Akcinių bendrovių įstatymas).
- 13.4. Jeigu tekste įstatymo pavadinimas nurodomas be žodžių „Lietuvos Respublika“, įstatymo pavadinimas pradėdama didžiąja raide, pvz.: Akcinių bendrovių įstatymas, Civilinis kodeksas (*nerašoma* – Civilinis Kodeksas).
- 13.5. Teisės aktų straipsnių, straipsnių dalių ir punktų numeriai rašomi skaitmenimis (išskyrus tuos atvejus, kai oficialiame teisės akte rašoma kitaip). Žodžiai „straipsnis“, „dalis“, „punktas“ tekste gali būti trumpinami. Teisės aktų skyriai, skirsniai nurodomi kaip oficialiame teisės akto tekste (įvairiuose teisės aktuose gali būti rašomi romėniškais skaitmenimis arba žodžiais ir pan.), jie netrumpinami.
- 13.6. Ne lotynų kalbos pagrindu rašomi žodžiai transliteruojami į lotynų kalbos rašmenis vadovaujantis tarptautiniais transliteravimo standartais: žr. Jungtinių Tautų Geografinių pavadinimų ekspertų grupės (UNGEGN) Lotynizacijos grupės patvirtinti standartai: <https://arhiiv.eki.ee/wgrs/>.
- 13.7. Terminai lotynų ir užsienio kalbomis rašomi kursyvu, pvz.: „...kvalifikavimas pagal *lex causae* neleistu teismui...“.
- 13.8. Kai tekste skliausteliuose norima pateikti naudojamo lietuviško termino atitikmenį užsienio kalba, skliausteliuose nurodoma atitinkamos užsienio kalbos santrumpa pasviruoju šriftu (be kabučiu), pvz.: „...grupinis patyčinis spaudimas (angl. *mobbing*)...“.
- 13.9. Datos rašto darbo tekste rašomos mišriuotu būdu: „2024 m. spalio 1 d.“ (angliškame tekste – „October 1, 2024“). Skaitmeniniu būdu „2024-10-01“ data rašoma tik tais atvejais, kuomet to reikalauja naudojamo šaltinio bibliografinio aprašo taisyklės (žr. Reikalavimų IV dalį).

13.10. Skyrybos ženklai rašto darbuose lietuvių kalba naudojami vadovaujantis Valstybinės lietuvių kalbos komisijos 2019 m. lapkričio 7 d. Nr. nutarimu N-8 (178) „Dėl lietuvių kalbos skyrybos taisyklių“ (su pakeitimais) reikalavimais.

14. Teksto iliustravimas

14.1. Rašto darbuose medžiagai apibendrinti, iliustruoti galima naudoti lenteles ir paveikslus (paveikslai – tai visa grafinė, fotografinė, kartografinė ar kita iliustracinė vaizdinė medžiaga). Visa iliustracinė medžiaga turi būti aptarta rašto darbe, analizuojama, tekste pateikiamos nuorodos į iliustracinę medžiagą.

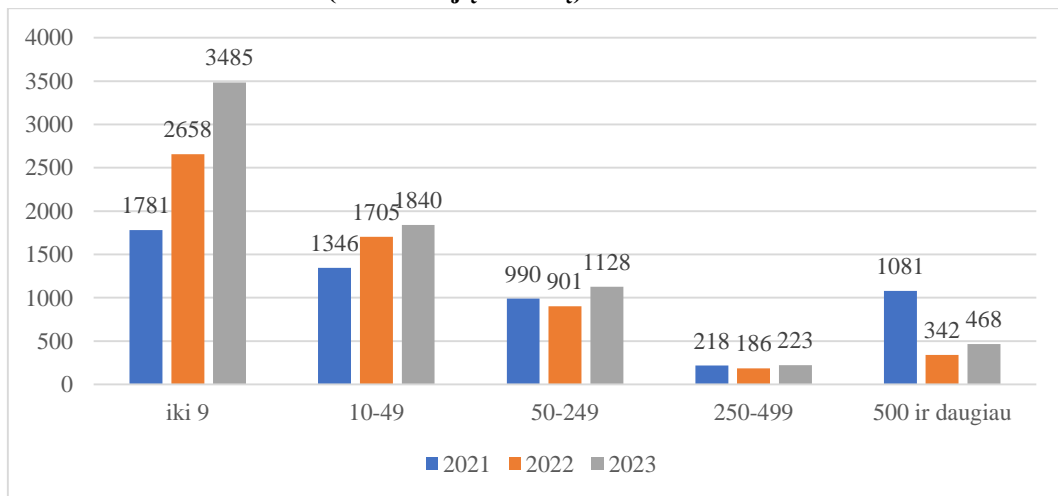
14.2. Visa iliustracinė medžiaga turi turėti pavadinimus ir numerius. Skirtingos rūšies iliustracinė medžiaga (lentelės, paveikslai) numeruojami atskirai.

14.3. Iliustracinės medžiagos pavadinimas rašomas mažosiomis raidėmis, pradedant didžiąją raide, virš iliustracinės medžiagos (lentelės ar paveikslo) lapo viduryje. Po numerio ir iliustracinės medžiagos rūšies įvardijimo dedamas taškas, po to paryškintu šriftu rašomas iliustracinės medžiagos pavadinimas, po kuriuo taškas nededamas. Iliustracinėje medžiagoje ir jos aprašymuose naudojamas mažesnis šrifto dydis nei pagrindiniame tekste (rekomenduojamas šrifto dydis 10 – 11pt).

14.4. Iliustracinė medžiaga turi būti kompaktiška ir neužimti daugiau nei vieno puslapio. Rekomenduojama lenteles ir paveikslus pateikti iš karto po nuoroda tekste, bet jeigu puslapyje nėra pakankamai vietos arba lieka apie trečdalį tuščio puslapio, lentelė ar paveikslas gali būti perkelti į kitą rašto darbo puslapį. Didesnės apimties iliustracinė medžiaga turi būti pateikiama rašto darbo prieduose.

14.5. Prie kiekvienos lentelės ir (ar) paveikslo turi būti nurodytas jų autorius ir šaltinis (jei yra). Jeigu iliustracinę medžiagą savarankiškai parengia studentas, tuomet nurodoma: „Sudaryta autoriaus“, jeigu sudarant iliustracinę medžiagą buvo remtasi kitais šaltiniais, literatūra, tuomet nurodoma „Sudaryta autoriaus, remiantis... (nurodomas (-i) šaltinis (-iai))“, pvz.:

1 paveikslas. Darbo ginčų komisijose išnagrinėtų prašymų skaičius pagal įmonių dydžių grupes (darbuotojų skaičių) 2021-2023 metais

Šaltinis: Sudaryta autoriaus, remiantis: Valstybinės darbo inspekcijos duomenimis. Prieiga per internetą: https://vdi.lrv.lt/public/canonical/1722927033/1585/10.2_DG_im_dydziai.xlsx.

1 lentelė. Kito teismų personalo patvirtintų (užimtų ir laisvų) etatų pasiskirstymas 2024 metais (neapimant teisėju, teisėjų padėjėju, posėdžių sekretorių bei teisinio personalo pareigybių etatų)

Teismas	Etatai, iš jų:	Lituanistas	Vertėjas
Lietuvos apeliacinis teismas	12	1	2
Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas	5	1	0
Lietuvos Aukščiausiasis Teismas	15	2	1

Šaltinis: Sudaryta autoriaus, remiantis: Nacionalinės teismų administracijos duomenimis. Prieiga per internetą: <https://www.arcgis.com/apps/dashboards/62be9c4d755348d0ab96ecc6fa4d3896>.

III dalis. Dirbtinio intelekto ir dirbtinio intelekto generatyvinių modelių naudojimas rašto darbe ir jų sugeneruoto turinio citavimas

15. Dirbtinis intelektas ir dirbtinio intelekto generatyviniai modeliai

15.1. Rengdami rašto darbus, studentai privalo preciziškai laikytis dirbtinio intelekto ir dirbtinio intelekto generatyvinių modelių (toliau – DI) įrankių naudojimosi gairių ir taisyklių, visų pirma, Dirbtinio intelekto naudojimo Vilniaus universitete gairių (patvirtinta Vilniaus universiteto senato 2024 m. birželio 18 d. nutarimu Nr. SPN-54), taip pat Dirbtinio intelekto etiško naudojimo mokslo ir studijų procese gairių (patvirtinta Lietuvos Respublikos Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus 2024 m. balandžio 29 d. įsakymu Nr. V-14).

15.2. Naudojant DI būtina visada tikrinti ir kritiškai įvertinti informaciją ir šaltinius, gautus naudojant DI įrankius, nes yra visuotinai žinoma ir pripažįstama, kad DI įrankiai gali generuoti klaidingą informaciją, iškreipti faktus ir net nurodyti (sukurti) neegzistuojančius šaltinius. Visais atvejais naudojantis DI būtina gerbti ir laikytis trečiųjų šalių intelektinės nuosavybės, asmens duomenų ir kitų teisės aktų saugomų teisių.

15.3. Studentas rašto darbe, besinaudojantis ir pateikiantis DI sugeneruotus rezultatus, asmeniškai atsako už galutinio rezultato turinį ir kokybę.

15.4. Apie rašto darbe naudojamą DI turi būti nurodoma Įžangoje detalizuojant, koku tikslu, kokioje rašto darbo struktūrinėje dalyje (dalyse) ir koks DI įrankis (įrankiai) buvo naudoti.

15.5. Rengiant rašto darbą pasitelkus DI, būtina išsaugoti DI sugeneruotus rezultatus visa apimtimi, jų gavimo kelią, naudotą DI įrankį ir jo panaudojimo datą (ypač svarbu išsaugoti tikslų DI įrankio sukurtą tekstą, nes DI įrankis per kiekvieną pokalbių sesiją sukuria vis kitokį atsakymą, net jei pateikiama ta pati užklausa).

15.6. DI sugeneruotas tekstas arba jo pagrindu perfrazuotas tekstas, taip pat iliustracijos privalo būti aiškiai identifikuojami rašto darbo tekste ir tinkamai cituojami išnašose. Cituojant rašto darbe būtina nurodyti DI įrankiui užduotą klausimą (užklausa) ir pateikti tikslią DI atsakymo citatą ar sugeneruotą iliustraciją, pvz.:

Tiksli DI citata:

DI uždavus klausimą „Ar dirbtinio intelekto sugeneruotą atsakymą galiu pateikti kaip savo poziciją?“, ChatGPT sugeneravo atsakymą, kad „Dirbtinio intelekto sugeneruotą atsakymą galite naudoti kaip pagalbines medžiagas, tačiau patartina jį peržiūrėti, įvertinti ir pakoreguoti pagal savo požiūrį ir žinias. AI gali pateikti vertingų idėjų ar nuorodų, bet galutinis tekstas turėtų atspindėti jūsų pačių supratimą ir poziciją. Tai ypač svarbu akademiniam ar profesiniam kontekste, kad būtų užtikrinta, jog darbas yra autentiškas ir atitinka jūsų pačių analizę bei įžvalgas.“¹

¹ OpenAI. *ChatGPT-4o* (2024-11-05 užklausa) [Didysis kalbos modelis]. <https://chat.openai.com/chat>

arba DI sugeneruoto atsakymo perfrazuotą tekstą, o rašto darbo priede privalu nurodyti tikslų pilną DI sugeneruotą atsakymą (žr. 5 pavyzdys), pvz.:

Perfrazuotas tekstas:

DI uždavus klausimą „Ar dirbtinio intelekto sugeneruotą atsakymą galiu pateikti kaip savo poziciją?“, ChatGPT sugeneravo atsakymą, kad dirbtinio intelekto sugeneruotą atsakymą galima naudoti, kaip savo tekstą, tačiau visais atvejais reikia individualiai įvertinti ir patikrinti sugeneruoto atsakymo teisingumą.¹

¹ OpenAI. *ChatGPT-4o* (2024-11-05 užklausa) [Didysis kalbos modelis]. <https://chat.openai.com/chat>, žr. 1 priedą.

15.7. Šaltinių sąrašė naudotas DI įrankis nurodomas ne kaip šaltinis, bet kaip programinė įranga (žr. šių Reikalavimų IV dalį).

15.8. Nuorodų nepateikimas ar nepilnas nuorodų į DI sugeneruotą turinį pateikimas yra vertinamas kaip akademinis nesąžiningumas.

IV dalis. Citavimo nuorodų rašto darbe tekste pateikimas ir šaltinių sąrašo sudarymas

16. Nuorodos

16.1. Nuorodos pateikiamos išnašų būdu.

16.2. Išnašos gali būti naudojamos ne tik nuorodoms į atitinkamą informacijos šaltinį, bet ir tam tikram teiginiui, faktui, minimam rašto darbe tekste, plačiau paaiškinti ar pagrįsti.

16.3. Rekomenduojama išnašose nenaudoti trumpinių „*cit. op.*“ arba „*supra, note*“.

16.4. Kai išnašoje minimas šaltinis buvo minėtas prieš tai nurodytoje išnašoje tame pačiame puslapyje, šį šaltinį galima nurodyti išnašoje naudojant „*ibid.*“ arba „*ibidem*“ ir, jei reikia, nurodyti aktualų cituojamo šaltinio puslapį.

16.5. Nuorodose rašto darbe naudoti šaltiniai pateikiami laikantis šių Reikalavimų 17 punkto.

17. Naudotų šaltinių išnašose ir Šaltinių sąrašė aprašymas vadovaujantis APA7 bibliografinio aprašo taisyklėmis

17.1. TEISĖS AKTAI:

17.1.1. Lietuvos Respublikos **ratifikuotos** ir oficialiai Teisės aktų registre (toliau – TAR) ar *Valstybės žiniose* paskelbtos **tarptautinės sutartys** – nurodoma: (i) oficialus teisės akto pavadinimas, pasirašiusios šalys ar tarptautinė organizacija (jei yra), (ii) paprastuose skliaustuose – priėmimo metai, (iii) po taško publikacijos (oficialaus paskelbimo) šaltinio pavadinimas kursyvu, metai, numeris (sutrumpinimas Nr. ar nr. nerašomas) ir teisės akto publikavimo numeris, pvz.:

Tarptautinis pilietinių ir politinių teisių paktas (1966). *Valstybės žinios*, 2002, 77-3288.

17.1.2. Lietuvos Respublikos **neratifikuotos ir (ar) oficialiai nepaskelbtos tarptautinės sutartys** – nurodoma: (i) oficialus teisės akto pavadinimas, pasirašiusios šalys ar tarptautinė organizacija (jei yra), (ii) paprastuose skliaustuose – priėmimo metai, (iii) po taško teisės akto oficialus registro numeris (UNTS/ETS/OAS ir kt.) (jei tokio nėra, neoficialios nuorodos ILM, IHRR ar kt.) (žr.: <http://www.eisil.org/> arba <http://www.worldlii.org/>) ir puslapio numeris, pvz.:

Convention on Great Lakes Fisheries, United States and Canada (1954). Can TS 1955 No 19, 6 UST 2836.

17.1.3. **Europos Sąjungos reglamentai, direktyvos ir kiti teisės aktai** – nurodoma: (i) nurodoma institucija, (ii) pilna mišriu būdu teisės akto priėmimo data, (iii) teisės akto rūšis, (iv) teisės akto numeris, institucijos trumpinys (kai yra), (v) oficialus teisės akto pavadinimas, (vi) oficialaus paskelbimo šaltinis, jo numeris, publikavimo metai, pirmas ir paskutinis puslapiai, pvz.:

(i) Europos Parlamento ir Tarybos 2002 m. kovo 11 d. direktyva 2002/14/EB dėl bendros darbuotojų informavimo ir konsultavimosi su jais sistemos sukūrimo Europos bendrijoje. OL L 80, 2002, p. 29 – 34.
(ii) Europos Parlamento ir Tarybos 2019 m. birželio 20 d. direktyva (ES) 2019/1152 dėl skaidrių ir nuspėjamų darbo sąlygų Europos Sąjungoje. OL L 186, 2019, p. 105 – 121.
(iii) Europos Parlamento ir Tarybos 2004 m. balandžio 29 d. reglamentas (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo. OL L 166, 2004, p. 1 – 123.

17.1.4. Lietuvos Respublikos **Konstitucija, kodeksai, įstatymai** – nurodoma: (i) oficialus teisės akto pavadinimas, (ii) pilna mišriu būdu teisės akto priėmimo data, (iii) numeris, (iv) po taško publikacijos (oficialaus paskelbimo) šaltinio pavadinimas kursyvu (trumpinys „TAR“ rašomas ne kursyvu), metai, leidinio numeris ir teisės akto publikavimo numeris (sutrumpinimas Nr. ar nr. nerašomas), pvz.:

(i) Lietuvos Respublikos Konstitucija. Lietuvos Respublikos piliečių priimta 1992 m. spalio 25 d. referendume. *Valstybės žinios*, 1992, 33-1014.
(ii) Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas. 2000 m. rugsėjo 26 d. Nr. VIII-1968. *Valstybės žinios*, 2000, 89-2741.

(iii) Lietuvos Respublikos kredito administratorių ir kredito pirkėjų įstatymas. 2024 m. liepos 11 d. Nr. XIV-2895. TAR, 2024, 13504.

17.1.5. **Vyriausybės nutarimai** – nurodoma: (i) institucija (Lietuvos Respublikos Vyriausybė), (ii) pilna mišriu būdu teisės akto priėmimo data, rūšis ir numeris, (iii) kabutėse oficialus teisės akto pavadinimas, (iv) po taško publikacijos (oficialaus paskelbimo) šaltinio pavadinimas kursyvu (trumpinys „TAR“ rašomas ne kursyvu), metai, leidinio numeris (jeigu yra) ir teisės akto publikavimo numeris (sutrumpinimas Nr. ar nr. nerašomas), pvz.:

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 lapkričio 6 d. nutarimas Nr. 1143 „Dėl bendradarbiavimo su tarptautine Frankofonijos organizacija“. TAR, 2019, 18350.

17.1.6. **Ministrų įsakymai ir kiti poįstatyminiai teisės aktai** – nurodoma: (i) institucija, (ii) pilna mišriu būdu teisės akto priėmimo data, rūšis ir numeris, (iii) kabutėse oficialus teisės akto pavadinimas, (iv) po taško publikacijos (oficialaus paskelbimo) šaltinio pavadinimas kursyvu (trumpinys „TAR“ rašomas ne kursyvu), metai, leidinio numeris (jeigu yra) ir teisės akto publikavimo numeris (sutrumpinimas Nr. ar nr. nerašomas), pvz.:

Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 gruodžio 27 d. įsakymas Nr. 1R-302 „Dėl pranešimo dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo formos patvirtinimo“. TAR, 2013, 320.

17.1.7. **Konstitucinio Teismo jurisprudencija** – nurodoma: (i) teismo pilnas pavadinimas, (ii) pilna mišriu būdu nutarimo (sprendimo) priėmimo data, (pastaba: nutarimo (sprendimo) numeris nurodomas tik tuo atveju, jeigu tą pačią dieną yra paskelbti du nutarimai ar sprendimai; bylos pavadinimas **nenurodomas**), (iii) po žodžio „nutarimas“ arba „sprendimas“ ir taško publikacijos (oficialaus paskelbimo) šaltinio pavadinimas kursyvu (trumpinys „TAR“ rašomas ne kursyvu), metai (tik tuo atveju, jeigu skiriasi nuo teisės akto priėmimo metų), numeris (jeigu yra) (sutrumpinimas Nr. ar nr. nerašomas) ir teisės akto publikavimo numeris, pvz.:

Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2005 m. rugsėjo 29 d. nutarimas. *Valstybės žinios*, 117-4239.

Pastabos:

- 1) jeigu teisės aktas buvo publikuotas atskiru leidiniu (knyga, brošiūra, lankstinuku) ir studentas naudojasi būtent tokiu šaltinio formatu, Šaltinių sąrašė nurodomas oficialaus teisės akto paskelbimo šaltinis, bet ne minėtas specialus leidinys;
- 2) jeigu teisės aktas ar kitas pirminis teisinis šaltinis (aktualus ar istorinis), paskelbtas rinkinyje, knygoje ir neturi ar negalima rasti jo oficialaus paskelbimo šaltinio, tokiu atveju nurodoma: (i) akto pavadinimas, (ii) po taško rašomas prielinksnis „Iš“ (angliškame tekste – „In“), dedamas dvitaškis ir (iii) nurodomi šaltinio duomenys pagal atitinkamas bibliografinio aprašo taisykles, pvz.:

Abiejų Tautų tarpusavio įsipareigojimas. Iš: *Lietuvos teisės istorijos chrestomatija*, GELUMBAUSKIENĖ, Regina ir ŠAPOKA, Gintaras (sud.). Vilnius: Justitia, 2012, p. 65–66.

- 3) URL adresai nenurodomi, išskyrus atvejus, kai teisės aktas yra publikuotas tik elektronine forma.

17.2. SPECIALIOJI LITERATŪRA:

17.2.1. **Vieno autoriaus knyga** – nurodoma: (i) autoriaus pavardė didžiosiomis raidėmis, po kablelio vardas iš didžiosios raidės, (ii) paprastuose skliausteliuose publikavimo metai, (iii) po taško pavadinimas kursyvu, (iiia) papildomai prireikus po knygos pavadinimo dedamas taškas ir nurodoma ne kursyvu knygos rūšis (monografija, vadovėlis, recenzuotų mokslinių straipsnių rinkinys ir pan.), (iv) po taško leidimo numeris (tik tuo atveju, jeigu cituojamas ne pirmas leidimas), (v) po taško publikacijos vieta (miestas), (vi) po dvitaškio leidėjas, (vii) *tekste išnašoje papildomai po kablelio nurodoma cituojamo teksto puslapis (puslapiai) knygoje*, pvz.:

(i) ŠVEDAS, Gintaras (2006). *Baudžiamosios politikos pagrindai ir tendencijos Lietuvos Respublikoje*. Vilnius: Teisinės informacijos centras.
(ii) ŠVEDAS, Gintaras (2016). *Baudžiamosios politikos pagrindai ir tendencijos Lietuvos Respublikoje*. Antras leidimas. Vilnius: Teisinės informacijos centras.
(iii) MACHOVENKO, Jevgenijus (2013). *Teisės istorija*. Vilniaus universiteto vadovėlis. Vilnius: Registrų centras, p. 50-60. [puslapiai nurodomi tik teksto išnašoje]

17.2.2. **Dviejų/ trijų autorių knyga** – nurodoma: (i) visų autorių pavardės didžiosiomis raidėmis, po kablelio vardai iš didžiosios raidės (eilės tvarka pagal knygos tituline puslapyje nurodytus autorius), autorių asmenvardžiai skiriami kabliataškiais, o prieš paskutinį asmenvardį naudojant jungtuką „ir“ (angliškaime tekste – „and“), (ii) toliau aprašoma kaip vieno autoriaus knyga, pvz.:

(i) PETRYLAITĖ, Daiva ir PETRYLAITĖ, Vida (2022). *Darbo teisė visiems*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
(ii) DAPŠYS, Antanas; Misiūnas, Jonas ir ČAPLINSKAS, Albertas (2008). *Bausmės individualizavimo teisinės problemos. Baudžiamojo įstatymo normų ir jų taikymo teismų praktikoje sisteminė analizė*. Vilnius: Teisės institutas.

17.2.3. **Keturių ir daugiau autorių knyga** – nurodoma: (i) pirmų trijų autorių pavardės didžiosiomis raidėmis, po kablelio vardai iš didžiosios raidės (eilės tvarka pagal knygos tituline puslapyje nurodytus autorius), autorių asmenvardžiai skiriami kabliataškiais ir atitinkamai rašoma „ir kt.“ (angliškaime tekste – „etc.“) arba „et al.“, (ii) toliau aprašoma kaip vieno autoriaus knyga, pvz.:

ŠVEDAS, Gintaras; PRAPIESTIS, Jonas; VOSYLIŪTĖ, Andželika ir kt. (2022). *Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso specialiosios dalies sistemiškumo iššūkiai*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.

17.2.4. **Kolektyvinio autoriaus knyga** – esant kolektyviniam knygos autoriui (institucijai), nurodoma: (i) oficialus institucijos pavadinimas, (ii) toliau aprašoma kaip vieno autoriaus knyga, pvz.:

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (2017). *Socialinis pranešimas 2016-2017*. Vilnius: Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

17.2.5. **Knyga, kai nurodomi vienas ar keli redaktoriai, sudarytojai** – nurodoma: (i) redaktoriaus (-ių) arba sudarytojo (-ų) pavardė(-s) didžiosiomis raidėmis, po kablelio vardas (-ai) iš didžiosios raidės (esant keliems autoriams jų asmenvardžiai išdėstomi vadovaujantis 17.2.2-17.2.3 punktuose numatytais taisyklėmis) ir atitinkamai rašoma skliausteliuose „red.“, (angliškaime tekste – „ed.“ arba „eds.“) ar „sud.“ (angliškaime tekste – „compiler“), (ii) toliau aprašoma kaip vieno autoriaus knyga, pvz.:

(i) KŪRIS, Egidijus (red.) (2015). *Krizė, teisės viešpatavimas ir žmogaus teisės*. Šiauliai: AB „Titnagas“.
(ii) MACHOVENKO, Jevgenij ir ISOKAITĖ, Indrė (sud.) (2016). *Konstitucionalizmo idėja, bendroji Europos teisė ir Lietuvos konstitucinė tradicija*. Recenzuotų mokslinių straipsnių rinkinys. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.

17.2.6. **Knygos dalis (skyrius, straipsnis)** – nurodoma: (i) knygos dalies (skyriaus, straipsnio) autoriaus (-ių) pavardė (-ės) didžiosiomis raidėmis, po kablelio vardas (-ai) iš didžiosios raidės, (esant keliems autoriams jų asmenvardžiai išdėstomi vadovaujantis 17.2.2-17.2.3 punktuose numatytais taisyklėmis), (ii) po taško ne kursyvu knygos dalies (skyriaus, straipsnio) pavadinimas, (iii) po taško rašomas prielinksnis „Iš“ (angliškaime tekste – „In“) ir dedamas dvitaškis, (v) toliau aprašoma kaip vieno autoriaus knyga, (vi) po leidėjo duomenų dedamas kablelis ir nurodomas knygos dalies (skyriaus, straipsnio) pirmo ir paskutinio puslapių intervalas, (vii) *tekste išnašoje po kablelio nurodomas tik konkretus cituojamo teksto puslapis (-iai); knygos dalies (skyriaus, straipsnio) pirmo ir paskutinio puslapių intervalas nenurodomas*, pvz.:

SUDAVIČIUS, Bronius. Mokesčiai kaip konstitucinė biudžeto pajamų forma. Iš: Machovenko, Jevgenij ir ISOKAITĖ, Indrė (sud.) (2016). *Konstitucionalizmo idėja, bendroji Europos teisė ir Lietuvos konstitucinė tradicija*. Recenzuotų mokslinių straipsnių rinkinys. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, p. 151-170.

17.2.7. Elektroninė knyga duomenų bazėje – nurodoma: (i) autoriaus (autorių) pavardė (-ės) didžiosiomis raidėmis, po kablelio vardas (-ai) iš didžiosios raidės (eilės tvarka pagal knygos tituliniam puslapyje nurodytus autorius; esant keliems autoriams jų asmenvardžiai išdėstomi vadovaujantis 17.2.2-17.2.3 punktuose numatytais taisyklėmis), (ii) paprastuose skliausteliuose publikavimo metai, (iii) po taško pavadinimas kursyvu, (iiia) papildomai prireikus po knygos pavadinimo dedamas taškas ir nurodoma ne kursyvu knygos rūšis (monografija, vadovėlis, recenzuotų mokslinių straipsnių rinkinys ir pan.), (iiib) po taško leidimo numeris (tik tuo atveju, jeigu cituojamas ne pirmas leidimas), (iv) be skyrybos ženklų laužtiniuose skliaustuose nurodoma „[interaktyvus]“ (angliškame tekste – „[online]“), (v) po taško publikacijos vieta (miestas), (vi) po dvitaškio leidėjas, (vii) po taško nurodomas duomenų bazės pavadinimas, (ix) *tekste išnašoje papildomai po kablelio nurodoma cituojamo teksto puslapis (puslapiai) knygoje, pvz.:*

KASTNER, Philipp (2011). *International Criminal Justice in bello?* [interaktyvus]. Leiden, Boston: Martinus Nijhoff Publishers. Brill Online Books.

17.2.8. Elektroninė knyga su DOI – aprašoma taip pat, kaip elektroninė knyga duomenų bazėje, tik vietoje duomenų bazės nurodomas DOI numeris, pvz.:

MAČIULIENĖ, Monika ir GULEVIČIŪTĖ, Gintarė (2024). *Skaitmeninė komunikacija*. Mokomoji knyga [interaktyvus]. Vilnius: Vilniaus Gedimino technikos universitetas. DOI10.20334/2024-045-S.

17.2.9. Elektroninė knyga be DOI – aprašoma taip pat, kaip elektroninė knyga duomenų bazėje, tik vietoje duomenų bazės nurodomas URL adresas (vengti šio adreso pabraukimo), pvz.:

JUŠKEVIČIŪTĖ-VILIENĖ, Agnė ir PŪRAITĖ-ANDRIKIENĖ, Dovilė (moks. red.) (2023). *Konstitucinė justicija Lietuvoje: trys veiklos dešimtmečiai*. Recenzuotų mokslinių straipsnių rinkinys [interaktyvus]. Vilnius: Vilniaus universitetas. https://www.tf.vu.lt/wp-content/uploads/2024/01/Konstitucine_justicija_Lietuvoje_2023.pdf.

17.2.10. Straipsnis mokslo žurnale – nurodoma: (i) autoriaus (-ių) pavardė (-ės) didžiosiomis raidėmis, po kablelio vardas (-ai) iš didžiosios raidės (esant keliems autoriams jų asmenvardžiai išdėstomi vadovaujantis 17.2.2-17.2.3 punktuose numatytais taisyklėmis), (ii) paprastuose skliausteliuose publikavimo metai, (iii) po taško ne kursyvu straipsnio pavadinimas, (iv) žurnalo (leidinio) pavadinimas kursyvu, (v) po kablelio žurnalo (leidinio) tomas ir (arba) numeris tik skaitmenine išraiška be sutrumpinimų „Nr.“, „Vol.“ ir pan., (vi) po kablelio nurodomas straipsnio pirmo ir paskutinio puslapių intervalas („p.“ raidė nerašoma), (vii) *tekste išnašoje po kablelio nurodomas tik konkretus cituojamo teksto puslapis (-iai); knygos dalies (skyriaus, straipsnio) pirmo ir paskutinio puslapių intervalas nenurodomas, pvz.:*

(i) PETRYLAITĖ, Daiva ir PETRYLAITĖ, Vida (2024). Social and employment policy trends in the European Union and their impact on Lithuanian social law. *Teisė*, 131, 59-75.
(ii) STALFORD, Helen (2002). Concepts of Family under EU Law—Lessons from the ECHR. *International Journal of Law, Policy and the Family*, 16(3), 410-434.

17.2.11. Straipsnis elektroniniame mokslo žurnale – aprašoma taip pat, kaip straipsnis mokslo žurnale, toliau nurodoma: (i) be kablelio laužtiniuose skliaustuose nurodoma „[interaktyvus]“ (angliškame tekste – „[online]“), (ii) po taško nurodomas straipsnio URL adresas (vengti šio adreso pabraukimo), (ix) *tekste išnašoje po kablelio nurodoma cituojamo straipsnio konkretus puslapis (puslapiai), pvz.:*

LIMANTĖ, Agnė (2019). Stiprėjantis tos pačios lyties asmenų šeiminių santykių teisinis pripažinimas Europoje. *Teisės problemos*, 1(97), 21-46 [interaktyvus]. http://teise.org/wp-content/uploads/2019/07/Limante_2019_1.pdf.

17.2.12. **Straipsnis su DOI** – aprašoma taip pat, kaip straipsnis elektroniniame mokslo žurnale, tik vietoje URL adreso nurodomas DOI numeris, pvz.:

BLAŽIENĖ, Inga ir PETRYLAITĖ, Daiva (2010). The institute of works councils: specific theoretical and practical features. The case of Lithuania. *Issues of Business and Law*, 2, 85-94 [interaktyvus]. <https://doi:10.2478/v10088-010-0008-7>.

17.2.13. **Straipsnis duomenų bazėje** – aprašoma taip pat, kaip straipsnis mokslo žurnale, toliau nurodoma: (i) be kablelio laužtiniuose skliaustuose nurodoma „[interaktyvus]“ (angliškame tekste – “[online]”), (viii) po taško nurodomas duomenų bazės pavadinimas, (ii) *tekste išnašoje papildomai po kablelio nurodoma cituojamo teksto puslapis (puslapiai) knygoje*, pvz.:

PEELS, Rafael and PONCE DEL CASTILLO, Aida (2024). Trade unions anticipating alternative futures. *Transfer: European Review of Labour and Research*, 30(2), 239-242 [interaktyvus]. Sage Journals Online.

17.2.14. **Straipsnis periodiniame žurnale** – aprašoma taip pat, kaip straipsnis mokslo žurnale, pvz.:

JAKAITYTĖ, Ugnė ir MICHAILOVIČ, Ilona (2024). Ar baudžiamoji teisė gali turėti terapinį poveikį? *Spectrum*, 1(39), 70 – 75.

17.2.15. **Straipsnis elektroniniame periodiniame žurnale ar laikraštyje** – nurodoma: (i) autoriaus (-ių) pavardė (-ės) didžiosiomis raidėmis, po kablelio vardas (-ai) iš didžiosios raidės (esant keliems autoriams jų asmenvardžiai išdėstomi vadovaujantis 17.2.2-17.2.3 punktuose numatytomis taisyklėmis), (ii) paprastuose skliausteliuose publikavimo konkreti data, (iii) po taško ne kursyvu pavadinimas, (iv) leidinio pavadinimas kursyvu, (v) be kablelio laužtiniuose skliaustuose nurodoma „[interaktyvus]“ (angliškame tekste – „[online]“), (vi) po taško nurodomas straipsnio URL adresas (vengti šio adreso pabraukimo), pvz.:

PAKUTINSKAS, Paulius (2024-10-17). Ar Vilniuje pasirašyta DI konvencija taps istorine? *Verslo žinios* [interaktyvus]. <https://www.vz.lt/izvalgos/20024/10/17/ar-vilniuje-pasirasyta-di-konvencija-taps-istorine>.

17.2.16. **Daktaro disertacija (daktaro disertacijos santrauka)** – nurodoma: (i) autoriaus pavardė didžiosiomis raidėmis, po kablelio vardas iš didžiosios raidės, (ii) paprastuose skliausteliuose publikavimo metai, (iii) disertacijos pavadinimas kursyvu, (iv) po taško dokumento rūšis (daktaro disertacija, daktaro disertacijos santrauka), (v) po kablelio mokslo sritis ir kryptis, (vi) po kablelio institucija, kurioje įvyko gynimas, (vii) po taško publikacijos vieta (miestas), (viii) po dvitaškio leidėjas, (ix) jei yra, po kablelio nurodomas DOI numeris, pvz.:

BARTKUS, Jurgis (2023). *The Admissibility of Evidence in International Commercial Arbitration*. Doctoral dissertation, Social Sciences, Law (S001), Ghent University and Vilnius University. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla. 10.15388/vu.thesis.551

17.2.17. **Archyviniai dokumentai** – pateikiant bibliografinę nuorodą į archyvinį dokumentą (įskaitant asmens archyvus), po kursyvu rašomo pavadinimo paprastuose skliaustuose pateikiami dokumento sudarymo metai (jei nežinomi, rašoma „s. a.“, t. y. „sine anno“ – metai nenurodyti), po kurių dedamas kablelis ir pateikiamas tikslus šaltinio adresas, pvz.:

Teisės fakulteto taryba. 1940–1942 posėdžių protokolai (1940–1942), Lietuvos centrinis valstybės archyvas, f. R-856, ap. 1, b. 416.

17.3. TEISMŲ PRAKTIKA:

17.3.1. **Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimai** – nurodoma: (i) bylos pavadinimas kursyvu, (ii) lauztiniuose skliaustuose teismo sutrumpinimas atitinkamai „EŽTT“ (angliškame tekste – „ECHR“), (iii) po kablelio peticijos numeris pradedant sutrumpinimu „Nr.“ (angliškame tekste – „No.“), (iv) po kablelio lauztiniuose skliaustuose sprendimo priėmimo data, (v) po taško ECLI numeris, pvz.:

(i) <i>Šimkus prieš Lietuvą</i> [EŽTT], Nr. 41788/2011, [2017-09-13]. ECLI:CE:ECHR:2017:0613 JUD004178811.
(ii) <i>Hutchinson v. the United Kingdom</i> [ECHR], No. 57592/08, [17.1.2017]. ECLI:CE:ECHR:2017: 0117 JUD005759208. |
|---|

17.3.2. **Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimai** – nurodoma: (i) bylos pavadinimas kursyvu, (ii) lauztiniuose skliaustuose teismo sutrumpinimas atitinkamai „ESTT“ (angliškame tekste – „CJEU“), (iii) po kablelio bylos numeris pradedant sutrumpinimu „Nr.“ (angliškame tekste – „No.“), (iv) po kablelio lauztiniuose skliaustuose sprendimo priėmimo data, (v) po taško ECLI numeris, pvz.:

(i) <i>Prato Nevoso Termo Energy</i> [ESTT], Nr. C-212/18, [2019-10-24]. ECLI:EU:C:2019:898.
(ii) <i>Prato Nevoso Termo Energy</i> [CJEU], No. C-212/18, [24.10.2019]. ECLI:EU:C:2019:898. |
|---|

17.3.3. **Bendros kompetencijos teismų praktika** – nurodoma: (i) teismo pavadinimas (prireikus – ir padalinys), (ii) pilna mišriu būdu nutarimo (sprendimo) priėmimo data, (iii) dokumento rūšis ir numeris pradedant sutrumpinimu „Nr.“ (angliškame tekste – „No.“), pvz.:

(i) Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gruodžio 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-525-916/2015.
(ii) Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gruodžio 22 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-P-498-746/2015.
(iii) Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. liepos 11 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A556-1407/2013. |
|---|

Pastaba:

Aprašant teismų sprendimus, nuorodos į URL adresą nepateikiamos.

17.4. INTERNETINIAI ŠALTINIAI:

17.4.1. **Internetinis tinklalapis** – nurodoma: (i) autoriaus (-ių) pavardė (-ės) didžiosiomis raidėmis, po kablelio vardas (-ai) iš didžiosios raidės (esant keliems autoriams jų asmenvardžiai išdėstomi vadovaujantis 17.2.2-17.2.3 punktuose numatytomis taisyklėmis), jei autoriaus nėra – kaip autorius nurodomas svetainės pavadinimas, (ii) paprastuose skliausteliuose publikavimo konkreti data, jeigu ji nežinoma žymima „n.d.“, (iii) po taško ne kursyvu pavadinimas, (iv) be kablelio lauztiniuose skliaustuose nurodoma „[interaktyvus]“ (angliškame tekste – „[online]“), (v) po taško nurodomas straipsnio URL adresas (vengti šio adreso pabraukimo), pvz.:

(i) TeisėPro (2019-12-11). <i>Teisėjas ir dirbtinis intelektas: ar kūrinys gali būti pranašesnis už kūrėją?</i> [interaktyvus]. http://www.teise.pro/index.php/2019/12/11/teisejas-ir-dirbtinis-intelektas-ar-kuriny-gali-buti-pranasesnis-uz-kureja/ .
(ii) ŠINKŪNAS, Haroldas (2024-10-28). <i>Kalba ir Konstitucija: sąsajos</i> [interaktyvus]. https://www.teise.pro/index.php/2024/10/28/h-sinkunas-kalba-ir-konstitucija-sasajos/ .
(iii) European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions (2019-11-27). <i>The EU in slides</i> [online]. https://europa.eu/european-union/documents-publications/slide-presentations_lt . |
|--|

17.4.2. **Facebook, Instagram ar kitų socialinių tinklų internete paskyra** – nurodoma: (i) autoriaus (-ių) pavardė (-ės) didžiosiomis raidėmis, po kablelio vardas (-ai) iš didžiosios raidės (esant keliems autoriams jų

asmenvardžiai išdėstomi vadovaujantis 17.2.2-17.2.3 punktuose numatytais taisyklėmis) arba institucija kaip autorius, (ii) paprastuose skliausteliuose publikavimo konkreti data jeigu ji nežinoma žymima „n.d.“, (iii) po taško ne kursyvu pavadinimas, (iv) be kablelio laužtiniuose skliaustuose nurodomas socialinis tinklas internete, pvz.: „[Facebook paskyra]“ (angliškame tekste – „[Facebook profile“], (v) po taško nurodomas straipsnio URL adresas (vengti šio adreso pabraukimo), pvz.:

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas (2024-01-29). *EŽTT surengtame tarptautiniame teisėjų seminare daugiausia dėmesio skirta subsidiarumo principui ir atsakomybės dalijimuisi užtikrinant tinkamą žmogaus teisių apsaugą* [Facebook paskyra]. <https://www.facebook.com/KonstitucinisTeismas/>.

Pastaba:

jei socialinių tinklų įrašai, nuotraukos ar pan. yra empirinio tyrimo objektas (tiriamojame darbo dalyje), tai pateikiant tyrimo rezultatus, tekste turi būti pateikti tokių įrašų, nuotraukų ir pan. atvaizdai, o po jais paveikslas informacija. Tokie šaltiniai nerašomi į literatūros sąrašą. Pvz., analizuojant Facebook įrašus, jie aprašomi tyrimo rezultatuose, bet jų šaltinio (Facebook paskyros puslapio) į Šaltinių sąrašą rašyti nereikia.

17.4.3. **Dirbtinio intelekto generatyvinių modelių įrankiai** – aprašant DI įrankius nurodoma: (i) autorius – DI įrankis, (ii) paprastuose skliausteliuose užklauso data, (iii) laužtiniuose skliaustuose nurodoma „[Didysis kalbos modelis]“ (angliškame tekste – „[The Grand Language Model]“), (iv) po taško nurodomas straipsnio URL adresas (vengti šio adreso pabraukimo), (v) cituojant perfrazuotą DI atsakymo tekstą, išnašoje papildomai nurodoma „žr. priedą“ (angliškame tekste – „see appendix“), pvz.:

OpenAI. *ChatGPT-4o* (2024-11-05 užklausa) [Didysis kalbos modelis]. <https://chat.openai.com/chat>, žr. 1 priedą.

17.5. ENCIKLOPEDINIAI, INFORMACINIAI IR STATISTINIAI ŠALTINIAI:

17.5.1. **Statistinė informacija** – nurodoma: (i) paprastai institucija kaip autorius arba autoriaus (-ių) pavardė (-ės) didžiosiomis raidėmis, po kablelio vardas (-ai) iš didžiosios raidės (esant keliems autoriams jų asmenvardžiai išdėstomi vadovaujantis 17.2.2-17.2.3 punktuose numatytais taisyklėmis), (ii) paprastuose skliausteliuose publikavimo konkreti data, (iii) po taško ne kursyvu pavadinimas, (iv) be kablelio laužtiniuose skliaustuose nurodoma „[interaktyvus]“ (angliškame tekste – „[online]“), (v) po taško nurodomas straipsnio URL adresas (vengti šio adreso pabraukimo), pvz.:

(i) Valstybės duomenų agentūra (2023-09-27). *Moksliniai tyrimai ir eksperimentinė veikla Lietuvoje* [interaktyvus]. <https://osp.stat.gov.lt/informaciniai-pranesimai?articleId=1143>
1367.

(ii) Užimtumo tarnyba prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (2024-09). *Lietuvos darbo rinka* [interaktyvus]. <https://osp.stat.gov.lt/documents/10180/11907112/LIETUVOS+DARBO+RINKA+2024-09.pdf/200c13a5-98b9-4b6b-93e9-47af02d95e79>.

17.5.2. **Enciklopedijos, žinynai, žodynai** – nurodoma: (i) autorius, (ii) paprastuose skliausteliuose publikavimo konkreti data, jeigu ji nežinoma žymima „n.d.“, (iii) po taško ne kursyvu pavadinimas, (iv) po taško rašomas prielinksnis „Iš“ (angliškame tekste – „In“) ir dedamas dvitaškis, (v) toliau pasviruoju šriftu rašomas leidinio pavadinimas; (vi) jei leidinys elektroninis, laužtiniuose skliaustuose nurodoma „[interaktyvus]“ (angliškame tekste – „[online]“) ir po taško nurodomas straipsnio URL adresas (vengti šio adreso pabraukimo), (vii) jei leidinys spausdintinis, nurodoma tomo numeris (jei yra), leidimo vieta ir leidykla, pvz.:

(i) SPRUOGIS, Ernestas (n.d.). Teisės sistema. Iš: *Visuotinė lietuvių enciklopedija* [interaktyvus]. <https://www.vle.lt/straipsnis/teises-sistema/>.

(ii) SPRUOGIS, Ernestas (2013). Teisės sistema. Iš: *Visuotinė lietuvių enciklopedija*, XXIII. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras.

(iii) *Aiškinamasis akademinio sąžiningumo terminų žodynas* (2019). Vilnius: Mykolo Romerio universitetas [interaktyvus]. https://academicintegrity.eu/wp/wp-content/uploads/2022/07/Glossary_Lithuanian_07_10.pdf.

17.6. **KITA:**

17.6.1. **Youtube ir kiti video įrašai, pvz.:**

KŪRIS, Egidijus (2015-09-26). *Krizė kaip iššūkis, teisė kaip atsakas?* Pranešimas nacionalinėje teisinėje – mokslinėje konferencijoje [video]. <https://www.youtube.com/watch?v=O7Rs1UeIYsk>.

17.6.2. **Tinklaidės, pvz.:**

NEKROŠIUS, Vytautas (2023-02-28). „Teisė TALK“ pokalbis. Kalbina Johanas Baltrimas [tinklaidė]. <https://open.spotify.com/show/4u2no5ZgqJoLXWq1xetFUI>.

PAVYZDŽIAI

1 pavyzdys

ANTRAŠTINIO PUSLAPIO PAVYZDYS

Vilniaus universiteto Teisės fakulteto

Privatinės teisės katedra

Vardo Pavardaičio,

V kurso, Privatinės teisės: civilinių ginčų

studijų šakos studento

Magistro darbas

Temos pavadinimas (lietuvių kalba)

Title of the Work (užsienio kalba)

Vadovas/Vadovė: doc. dr. Vardas Pavardė

Vilnius

2024

ANOTACIJA IR PAGRINDINIAI ŽODŽIAI

Šiame darbe analizuojamas Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 191 straipsnyje įtvirtinto autorystės pasisavinimo rūšinis ir tiesioginis objektas pagrindinėje ir kvalifikuotoje nusikaltimo sudėtyje, analizuojamos doktrinoje pateiktos prieštaringos nuomonės dėl šio nusikaltimo objekto apimties, turinčios reikšmės ir veikai kvalifikuoti. Autorystės pasisavinimo objektas, jo apimtis lyginama su visų Europos Sąjungos valstybių baudžiamosiomis normomis, įtvirtinančiomis tą pačią nusikalstamą veiką, tokiu būdu mėginant įvertinti nacionalinio reguliavimo kokybę.

Pagrindiniai žodžiai: autorystės pasisavinimas, nusikaltimai intelektinei nuosavybei, kvalifikavimas, nusikaltimo objektas, autorių teisė.

This work analyses one element of corpus delicti of misappropriation of authorship, criminalised in Lithuanian Criminal Code Article 191 – the object (or the protected good) of a crime. The quality of Lithuanian national regulation and the scope of object of misappropriation of authorship, which affects the qualification of the crime, is evaluated by comparing it with other European Union countries' criminal legal regulation of intellectual property.

Keywords: misappropriation of authorship, crimes against intellectual property, qualification, object of a crime, author law.

TURINYS

SANTRUMPŲ SĄRAŠAS (<i>jeigu būtina</i>).....	X
ĮŽANGA.....	X
1. PIRMA DALIS.....	X
1.1. Pirmas skyrius.....	X
1.1.1. Pirmojo skyriaus poskyris.....	X
1.1.2.	X
.....	X
1.2. Antras skyrius.....	X
1.2.1. Antrojo skyriaus poskyris.....	X
1.2.2.	X
.....	X
2. ANTRA DALIS.....	X
2.1. Pirmas skyrius.....	X
2.1.1. Pirmojo skyriaus poskyris	X
2.1.2.	X
.....	X
2.2. Antras skyrius.....	X
2.2.1. Antrojo skyriaus poskyris.....	X
2.2.2.	X
.....	X
3. TREČIA DALIS.....	X
.....	X
.....	X
.....	X
IŠVADOS IR PASIŪLYMAI.....	X
ŠALTINIŲ SĄRAŠAS.....	X
SANTRAUKA (<i>lietuvių kalba</i>).....	X
SUMMARY (<i>anglų kalba</i>).....	X
PRIEDAI.....	X

SANTRAUKA

Žalos, padarytos dėl darbuotojo sveikatos pakenkimo, atlyginimas

Vardas Pavardaitis

Magistro darbe analizuojama žalos, padarytos dėl darbuotojo sveikatos pakenkimo, atlyginimo tema, nagrinėjant tiek reikšmingus teisės aktus, mokslininkų padarytas išvadas doktrinoje, tiek teismų praktikoje pateiktus išaiškinimus. Ši tema labiausiai atskleidžiama per visuotinai pripažįstamų ir saugomų vertybių įgyvendinimo prizmę. Kiekvieno asmens sveikata ir gyvybė yra itin saugoma konstitucinė vertybė. Lietuvos Respublikos Konstitucija taip pat įtvirtina ir kiekvieno asmens teisę į darbą bei tinkamas ir saugias darbo sąlygas, taip pat ir teisę gauti žalos atlyginimą. Nagrinėjant šią magistrinio darbo temą atskleidžiamas vieno svarbiausių visiško žalos atlyginimo principo (*restitutio in integrum*) taikymas darbo teisiniuose santykiuose.

Darbe analizuojama darbdavio turtinės atsakomybės sąvoka, jos santykis su kitomis teisinėmis atsakomybės rūšimis bei materialinės atsakomybės sąvokos darbo teisėje atsisakymo įtaka. Taip pat nagrinėjamos specifinės darbdavio atsakomybei kilti būtinos sąlygos ir jų nustatymo aspektai bei problematika, atsiskleidžiantys teismų praktikoje. Darbo temoje aiškiai išskiriant darbdavio turtinės atsakomybės prieš darbuotoją atvejus siekiama kuo plačiau išanalizuoti kiekvieno iš atvejų specifiką, veiksnius, kurie nulemia, jog būtent darbdavys yra atsakingas už kilusią žalą bei problemas, kylančias tiek nustatant visumą atsakomybei kilti būtinų sąlygų, tiek vertinant patirtos žalos dydį. Atvejų analizė leidžia padaryti išvadas susijusias su žalos kilimo priežastimis, pasekmėmis, galimomis priemonėmis, kurios galėtų padėti mažinti žalos darbuotojui ar kitų asmenų interesams atsiradimą. Išsamios Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos bei teisės aktų analizės dėka atskleidžiama darbdavio atlygintinos turtinės ir neturtinės žalos dydžio nustatymui taikomų kriterijų visuma, atlyginamos žalos dydžių dinamika, jų mažinimo galimybės bei žalos dydžio atlyginimo sistema

SUMMARY

Damage to the health of the worker compensation

Vardas Pavardaitis

This master thesis provides analysis of compensation for damage caused by an employee's injury, death or violation of the interests of the employee or other persons, examining both significant legal acts, doctrine and case law interpretations. This topic is most revealed through the prism of the implementation of universally recognized and protected values. The health and life of every person is a highly protected constitutional value. The Constitution of the Republic of Lithuania also enshrines the right of every person to work and appropriate and safe working conditions, as well as the right to receive compensation for damage. Examining this topic of the master's thesis, the application of one of the most important principles of full indemnity (*restitutio in integrum*) in labor legal relations is revealed.

The thesis analyzes the concept of the responsibility of an employer, its proportion with other types of legal responsibility and the impact of the refusal of the concept of material responsibility in labor law. It also examines the specific conditions necessary for the employer to incur liability and the aspects and problems of their determination, which are revealed in the case law. The topic of the master thesis clearly distinguishes the cases of the employer's liability against the employee, the specifics of each case, the factors that determine that the employer is responsible for the damage and problems arising both in determining the conditions for liability and assessing the amount of damage. The analysis of cases allows conclusions to be drawn regarding the causes of damage, consequences, possible measures that could help to reduce the occurrence of damage to the interests of the employee or other persons. Due to a detailed analysis of the case law of the Supreme Court of Lithuania and legal acts, the author shall reveal the set of criteria used to determine the amount of pecuniary and nonpecuniary damage to be reimbursed by the employer, the dynamics of compensable damages, their reduction possibilities and the compensation system.

Dirbtinio intelekto atsakymo naudojimas

November 5, 2024

- ⓘ This conversation may reflect the link creator's personalized data, which isn't shared and can meaningfully change how the model responds.

Ar dirbtinio intelekto sugeneruotą atsakymą galiu pateikti kaip savo poziciją?

- Taip, dirbtinio intelekto sugeneruotą atsakymą galite naudoti kaip pagalbines medžiagas, tačiau patartina jį peržiūrėti, įvertinti ir pakoreguoti pagal savo požiūrį ir žinias. AI gali pateikti vertingų idėjų ar nuorodų, bet galutinis tekstas turėtų atspindėti jūsų pačių supratimą ir poziciją. Tai ypač svarbu akademiniam ar profesiniam kontekste, kad būtų užtikrinta, jog darbas yra autentiškas ir atitinka jūsų pačių analizę bei įžvalgas.

Continue this conversation

[Report content](#) | [Terms of use](#) | [Privacy policy](#) |